

TÜRKİYE'NİN LGBTİ MÜLTECİLER İLE İMTİHANI

KA
OS
GL

çalışarak Türkiye
sığınmacılarıyla da
başlayacaktır

TÜRKİYE’NİN LGBTİ MÜLTECİLER İLE İMTİHANI

Muhammed Wisam Sankari Anısına...

TÜRKİYE'NİN LGBTİ MÜLTECİLER İLE İMTİHANI

Yayınlayan: Kaos Gey ve Lezbiyen Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma (Kaos GL)
Derneği

Mülteci Hakları Programı/İzleme: Hayriye Kara / Koordinatör
Sengül Kılınç / Asistan
Koray Arkadaş / Sosyal Hizmet Uzmanı

Kaos GL Derneği

PK 12 Tunus PTT Kavaklıdere Çankaya - Ankara

Telefon: +90 312 230 0358

Faks: +90 312 230 6277

E-posta: bilgi@kaosglderneği.org

www.kaosgl.org

www.kaosglderneği.org

Tasarım

CeketMedya

Basım

Ayrıntı Basımevi, Ostim-Ankara

Sertifika No: 13987

"Bu rapor, Kaos GL Derneği tarafından, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (BMMYK) desteklediği "Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans, İnterseks (LGBTİ) Mültecilerin İnsan Haklarının Geliştirilmesi" Projesi kapsamında hazırlanmıştır. Bu proje aşağıdaki donörlerin cömert katkılarıyla fonlanmıştır;

ABD, Almanya, Kanada, Fransa, Kore Cumhuriyeti, İsveç, Hollanda, Birleşik Krallık, Norveç, Japonya, Danimarka, Avusturalya, İsviçre, İtalya, Finlandiya

Bu, BMMYK'nın ve yukarıdaki donörlerin resmi görüşlerini yansıttığı anlamına gelmemektedir. Bütün sorumluluk yayınlayana aittir.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜRLER	5
I. GENEL ÇERÇEVE VE RAPORUN GEREKÇESİ	7
A. Araştırmanın Metodolojisi	12
B. Türkiye’de LGBTİ’lerin Durumu	13
II. TÜRKİYE HUKUKUNDA CYCKID TEMELLİ ULUSLARARASI KORUMA BAŞVURULARI	17
III. TÜRKİYE’DEKİ LGBTİ MÜLTECİLERİN DURUMU VE SİĞİNMA PROSEDÜRÜ	20
A. Uluslararası Koruma	20
Menşei Ülkeden Geliş Nedeni.....	20
İl Göç İdaresi Müdürlüğü	21
SGDD Partner Kaydı	23
SGDD Hizmetleri.....	26
Barınma Hakkı	27
Sağlık Hakkı.....	34
Psikolojik Destek.....	39
Çalışma Hakkı	41
Sosyal Destek ve Sosyal Hizmet	49
Sosyal Hayat	52
Nefret Saikiyle Cinsel, Fiziksel, Psikolojik Şiddet ve Ayrımcılık (Uygulayıcısı: kamu görevlisi, yerel halk, mülteci komünitesi).....	56
BMMYK ve Yerleştirme.....	59
B. Geçici Koruma	65
Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular	66
IV. SONUÇ	73

TEŞEKKÜRLER

Bu rapor Kaos Gey ve Lezbiyen Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği (Kaos GL) tarafından, Kaos GL ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (BMMYK) 2017 yılında ortak yürüttüğü “Türkiye'deki Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans, İnterseks (LGBTİ) Mültecilerin İnsan Haklarının Geliştirilmesi” Projesi kapsamında hazırlanmıştır.

“Türkiye'deki Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans, İnterseks (LGBTİ) Mültecilerin İnsan Haklarının Geliştirilmesi” Projesini destekleyen BMMYK'ya, saha ziyaretleri ve LGBTİ mültecilere yönelik eğitimler sırasında desteğini esirgemeyen SGDD Denizli, Eskişehir, Ankara, İstanbul Ofisleri ile İKGV Eskişehir, Ankara, İstanbul Ofisleri'ne, Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği'ne, İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi'ne ve EĞİTİM-SEN İstanbul 3 Nolu Şube'ye, mültecilere yönelik Denizli, Eskişehir, Yalova ve İstanbul'da gerçekleştirilen eğitimlerde bizimle birlikte olan eğitmenlerimiz Cavidan SOYKAN, Deniz Zenan ERTAŞ, Pınar BÜYÜKTAŞ, Fidan ŞENOVA ile BMMYK'dan Yiğit Anıl GÜRER, Gökçen YILMAZ TOKGÖZ, Volkan DELİ, Lara ÖZÜGERGİN ve Simin YALÇINTAŞ'a, 5 farklı şehirde mültecilerle görüşen ve Kaos GL Mülteci Hakları Programı'nı yürüten Hayriye KARA, Sengül KILINÇ, Koray ARKADAŞ ve çevirmenimiz Mahbubeh MOQADAM'a çok teşekkür ederiz.

Son olarak bizimle kendi acılarını, sorunlarını, beklentilerini, herkes için özgür, tüm renklerin bir arada yaşadığı dünya umutlarını paylaşan tüm mülteci LGBTİ'lere sonsuz teşekkürler...

Kaos GL

I. GENEL ÇERÇEVE VE RAPORUN GEREKÇESİ

Bu rapor Kaos Gey ve Lezbiyen Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği (Kaos GL) ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin (BMMYK) 2017 yılında ortak yürüttüğü "Türkiye'deki Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans, İnterseks (LGBTİ) Mültecilerin İnsan Haklarını Geliştirilmesi" Projesi kapsamında elde edilen veriler ışığında kaleme alınmıştır.

Söz konusu rapor ile Türkiye'deki mülteci¹ LGBTİ'lerin temel hak ve hizmetlere erişimlerinde karşılaştıkları engellerin ve sosyal hayatta mülteci olmanın yanı sıra cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve interseks durum (CYCKİD)² temelli maruz kaldıkları ayrımcılığın ve şiddetin kayıt altına alınması amaçlanmıştır.

CYCKİD temelinde maruz kaldıkları ayrımcılık ve zulüm nedeniyle ülkelerinden ayrılan LGBTİ mülteciler; Türkiye'de cinsel yönelim, cinsiyet kimlikleri, interseks durumları ve/veya cinsiyet ifadelerinin yanı sıra mültecilere yönelik yabancı düşmanlığına da maruz kalmaktadır. Homofobi ve transfobiye paralel olarak yabancı düşmanlığı ve ırkçılıktan beslenen söz konusu şiddet LGBTİ mültecilerin Türkiye'deki kaldıkları süre boyunca hayatlarını daha da savunmasız ve kırılgan bir duruma getirmektedir. Bu şiddetin üreticisi resmî kurumlar ve yerel halk olabileceği gibi diğer mülteci ağırları da benzer ayrımcı ve dışlayıcı pratiklerle LGBTİ mültecileri mülteci komünitesinin dışına itebilmektedir.

Mevcut arka plan, yüz yüze gerçekleşen derinlemesine görüşmeler, mail ve telefon üzerinden danışmanlık sağladığımız LGBTİ mültecilerin uydu kentlerdeki³ gündelik yaşam pratikleri, temel hak ve hizmetlere erişim ve sosyal hayat özelinde yaptıkları aktarımlar çerçevesinde şekillenmiştir ve Türkiye'deki mevcut gelişmeler ışığında kendini güncellemeye devam etmektedir.

LGBTİ mültecilerin, resmî kurumlarla ilişkiler, barınma, sağlık, çalışma ve sosyal hayat ile ilgili tekrar eden aktarımları söz konusu başlıklar özelinde bağımsız ölçeklendirmeler yapılmasına olanak sağlamıştır. Ancak bu noktada vurgulanması gereken husus bu görüşmelerin gerçekleştirilmesindeki amacın veri toplamak

- 1 Ulusal ve uluslararası terminolojideki farklılık nedeniyle mülteci şemsiye bir kavram olarak kullanılmıştır.
- 2 Sıkça Sorulan Sorular Kaos GL, <http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=206> (Erişim 9 Temmuz 2018)
- 3 Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu Uygulama Yönetmeliği md 3/hh "Uydu il: Uluslararası koruma talebinde bulunan yabancılarla, Genel Müdürlük tarafından belirlenen ve ikamet etme zorunluluğu getirilen ili" ifade eder

olmadığı, daha ziyade bu görüşmeler aracılığıyla hukuki ve sosyal danışmanlık verilmesinin amaçlandığıdır. Bu kapsamda görüşmeler sırasında bir avukat ve sosyal hizmet uzmanı, görüşmecilere hukuki ve sosyal danışmanlık sağlamış ve acil durumlara ilişkin olarak başta BMMYK olmak üzere gerekli kurumlara dosya bazlı yönlendirmeler yapılmıştır.

Gerçekleştirilen görüşmelerin raporlaştırılması ve sunulan veriler ile amaçlanan bir diğer nokta da LGBTİ mültecilerin hak ve hizmetlere erişim ve sosyal hayatta yaşadıkları ihlalleri karar alıcıların dikkatlerine sunmaktır. Bu nedenle ölçeklendirme yoluyla elde edilen niceliksel veriler insan hakları bakış açısı ile niteliksel analize tabi tutulmuştur.

Bu kapsamda uluslararası ve geçici koruma altındaki LGBTİ mültecilerin ağırlıklı olarak ikamet ettiği kentlerde gerçekleşen yüz yüze yarı yapılandırılmış görüşmelerin yanı sıra mail ve telefon yoluyla Kaos GL'ye ulaşan toplam 320 LGBTİ mültecinin paylaşımları tematik başlıklara ayrıştırılarak ölçeklendirilmiştir. Ölçeklendirmeden açığa çıkan temel başlıklar resmi kurumlarla ilişkiler, barınma, sağlık, çalışma, sosyal destek, sosyal hayat, şiddet ve ayrımcılık şeklinde olmuştur. Aynı zamanda menşei ülke, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, interseks durum ve ikamet edilen şehri içeren demografik veriler de raporda sunulmuştur.

CYCKİD	Şehir						Genel Toplam
	Denizli	Yalova	Eskişehir	İstanbul	Kayseri	Diğer*	
Androjen		1					1
Belirtilmemiş	10	8	8	11	1	9	47
Biseksüel	1						1
Biseksüel Erkek	1		1			1	3
Biseksüel Kadın						1	1
Gey	50	32	57	23	3	19	184
İnterseks						1	1
Lezbiyen	18	7	12		1	3	41
Trans Erkek	6		3		3		12
Trans Kadın	12	2	10	1		4	29
Genel Toplam	98	50	91	35	8	38	320

*Diğer: Adana, Aksaray, Ankara, Antalya, Balıkesir, Bilecik, Burdur, Iğdır, Isparta, İzmir, Kastamonu, Kırıkkale, Mersin, Ordu, Uşak, Zonguldak, Belirtilmemiş

2017 yılı boyunca yapılan saha ziyaretleri ile toplamda 208 LGBTİ mülteci ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiş 112 LGBTİ mülteciye ise telefon ya da mail yoluyla ulaşılmıştır. Bu kapsamda 320 mülteci 47'si CYCKİD'lerini beyan etmemiş, 1 kişi androjen, 1 kişi biseksüel, 3 kişi biseksüel erkek, 1 kişi biseksüel kadın, 1 kişi interseks, 41 kişi lezbiyen, 29 kişi trans kadın, 12 kişi trans erkek ve 184 kişi gey olduğunu beyan etmiştir.

Takip eden tabloda ulaşılan LGBTİ mültecilerin uyruklarına göre dağılımı yer almaktadır.

CYCKİD	Uyruk				
	İran	Irak	Suriye	Diğer*	Genel Toplam
Androjen	1				1
Belirtilmemiş	29	3	10	5	47
Biseksüel	1				1
Biseksüel Erkek	2	1			3
Biseksüel Kadın	1				1
Gey	131	23	17	13	184
İnterseks		1			1
Lezbiyen	39			2	41
Trans Erkek	11			1	12
Trans Kadın	26	1	1	1	29
Genel Toplam	241	29	28	22	320

*Diğer: Afganistan, Fas, Lübnan, Mısır, Pakistan, Tacikistan, Tunus, Belirtilmemiş

Görüldüğü üzere Türkiye'de CYCKİD temelli sığınma başvurularının büyük çoğunluğunu İranlı mülteciler oluşturmaktadır. İranlı LGBTİ mültecilerin diğer ülkelere gelen mültecilere göre daha örgütlü olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle kendi aralarında dayanışma ağları örebilmekte ve bilgi erişimleri daha kolay olmaktadır. İran dışında birçok LGBTİ örgütünün olması nedeniyle aralarında dayanışma ağları oluşturabilmekte ve bilgiye daha kolay erişebilmektedirler.

Yine ulaşılan mültecilerin yarısından fazlasını gey mülteciler oluşturmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, sığınma sistemine erişimde de karşımıza çıkmaktadır. Aynı şekilde İran dışındaki ülkelere gelen LGBTİ mültecilerin neredeyse tamamı gey olduğunu beyan etmiştir.

Ulaşılan 320 LGBTİ mültecinin aktardıklarından çıkan sonuç mevcut sorunların ikamet edilen şehir özelinde sıklık ve şiddet açısından değişkenlik gösterebildiği; bazı sorunların ise yalnızca belirli şehirlerde mevcudiyet gösterdiği.

Görüşülen LGBTİ mülteciler başta yerel halktan, farklı kurumları temsil eden kimselerden de olmak üzere gündelik hayatta sözlü, fiziksel şiddete ve tacize maruz kaldıklarını ifade etmiştir. LGBTİ mülteciler menşei ülkelerinden cinsel yönelim cinsiyet kimlikleri nedeniyle uğradıkları ayrımcılık ve zulüm nedeniyle gelmiş olsa da sığınma ülkesi Türkiye’de de şiddete uğramaktan kaçınmak için cinsel yönelim ve/veya cinsiyet kimliklerini gizlemek zorunda kaldıklarını, bu açıdan Türkiye’nin menşei ülkelerinden farklı olmadığını ve hatta Türkiye’de mülteci olmanın getirdiği dışlanmayla da mücadele etmek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Ancak burada vurgulanması gereken nokta cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği söz konusu olduğunda “gizlenebilirliğin” de her kimlik için eşit oranda mümkün olmayabileceğidir. Cinsiyet ifadesinin toplumsal normlarla uyuşmadığı noktada özellikle trans kadınlar görünürlükleri sebebiyle sokaktan hastaneye, hastaneden barındıkları yere kadar türlü mekanda farklı şiddet türlerinin hedefi olmaktadır.

Şiddete uğrandığında kolluk kuvvetleriyle kurulan ilişkiler cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinin yanı sıra mülteci olmak üzerinden de şekillenmekte, şiddet ve açık tehdit söz konusu olduğu durumlarda bile polis çeşitli gerekçelerle şikayeti işleme koymayabilmektedir.

Barınma aşamasında gerek ev kiralama gerekse oturma sürecinde ev sahibi, emlakçı ve komşular ile olan karşılaşmalar LGBTİ ve mülteci kimliği temelinde çoğu durumda olumsuz deneyimleri içermektedir. Yapılan görüşmelerden elde edilen verilere göre özellikle Yalova ilinde komşular ve ev sahiplerinin mültecilere yönelik tavrı sıklıkla yabancı düşmanlığı içermekte, bu sebeple ev verilmemekte ya da ancak yüksek fiyatlarla ev verilmektedir. Ev kiralanabilse dahi oturma sürecinde söz konusu kişilerce LGBTİ mültecilerin yer yer özel hayatlarına müdahale edildiği, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği nedeniyle ev sahibinin evden çıkarabildiği ve evden ayrılırken depozitoyu geri vermediği ifade edilmiştir. LGBTİ mülteciler ev sahibi ve evle ilgili yaşanan bu sorunlardan dolayı sık sık ev değişmek zorunda kaldıklarını vurgulamışlardır. Ancak LGBTİ mültecilerin barınma ile ilgili sayılan sorunların yanı sıra geliştirdiği çeşitli destek mekanizmalarından da söz etmek mümkündür. Bunlardan en çok öne çıkanlar ev tutma sürecinde daha önce Türkiye’ye gelen arkadaş ve tanıdıklarını içeren sosyal ağlardan destek alınması ve kirayı bölüşmek için birden fazla kişiyle aynı evde kalınmasıdır. Yine de görüşmelerden çıkan en önemli sonuçlardan biri LGBTİ mültecilerin her koşulda ev sahibi ve komşularla sorun yaşamamak ve evden çıkarılmamak adına “göze batmama-ya” çalıştıklarıdır.

Çalışma hakkına erişim konusunda kayıtlı olunan şehirdeki iş imkanları bu hakka erişimde oldukça önemli bir faktör olarak önümüze çıksa da; LGBTİ mültecilerin aktardıkları ışığında şehirde iş imkanı olsa dahi işverenlerin kişinin cinsel yönelim

veya cinsiyet kimliğini anladıkları takdirde iş vermedikleri ya da işten çıkarabildikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra ağır koşullarda uzun çalışma saatlerine ek olarak çalışıldığı halde işverenin maaşı ödememesi çalışma hayatına ilişkin olarak en yoğun dile getirilen sorunlar olarak öne çıkmaktadır. Ağırlıklı olarak restoran/ kafe, tekstil, sanayi, inşaat ve mobilya alanlarında çalışan LGBTİ mülteciler, işveren ve çalışma arkadaşlarından gördükleri homofobik/ transfobik ve yabancı düşmanı tavrın da ağır çalışma koşulları altında kendilerini zorlayan bir başka etmen olduğunu belirtmişlerdir. Homofobi/transfobi ve yabancı düşmanlığına ek olarak özellikle lezbiyen mülteciler iş yerinde işveren ve çalışma arkadaşlarının tacizine uğradıklarını ve bu tacizin çoğu zaman işin bırakılmasına yol açtığını ifade etmişlerdir.

Sağlık hakkına erişimde LGBTİ mültecilerin en yoğun dile getirdikleri sorunların başında dil engeli ve yaşanan şehirdeki tedavi imkanlarının azlığı nedeniyle tedaviye erişilememesi gelmektedir. Dil engeli nedeniyle doktor ile yetersiz iletişim kurulması zaman zaman yanlış tedavi uygulanmasına yol açmakta, çoğu zaman- sa hastane ve randevu prosedürü bilinmediği için ciddi sağlık sorunlarının varlığı söz konusu olsa dahi tedavi olunamamaktadır. Yaşanılan şehirdeki tedavi imkanlarının yetersizliği ve uzman doktor eksikliği özellikle kronik/bulaşıcı hastalıklar ve trans geçiş sürecinde yaşanan komplikasyonlar söz konusu olduğunda ciddi hayati riskleri beraberinde getirmektedir. Görüşmeciler söz konusu durumlarda tedavi için en yakın ile yönlendirildiklerinde özellikle maddi olarak yıprandıklarını ifade etmişlerdir.

Sağlık hakkına ilişkin bir diğer çarpıcı nokta ise görüşmeciler arasında psikolojik desteğe ihtiyacı olduğunu belirten kişi sayısının yüksekliğidir. Menşei ülkede yaşanan şiddet, taciz, tecavüz, işkence ve tehdide ek olarak Türkiye'de gündelik bazda yaşanan dışlanma, ayrımcılık ve şiddetin LGBTİ mültecilerde yarattığı psikolojik tahribat nedeniyle psikolojik desteğe duyulan ihtiyaç, sağlık hakkına erişim konusunda en yoğun dile getirilen nokta olarak dikkat çekmektedir.

Kurumlarla ilişkiler söz konusu olduğunda İl Göç İdaresi Müdürlükleri'nde (İGİM) cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerinden dolayı görevli memurun olumsuz tavrına maruz kaldıklarını belirten görüşmeci sayısı da dikkat çekici düzeyde olmuştur. Görüşmeciler özellikle kayıt sırasında ve imza günlerinde görevlilerin kendilerine bağırıldığını ve aşağıladıklarını belirtmişlerdir.

LGBTİ mültecilerin dile getirdikleri bir diğer önemli nokta ise sığınma başvurusu yaptıktan sonra uzun bekleme sürelerinin Türkiye'deki kalışları boyunca kendilerini olumsuz etkileyen en önemli hususlardan biri olduğudur. Türkiye'de haklara erişimde yaşadıkları sorunlar da göz önüne alındığında üçüncü ülkeye yerleştirilme kotalarının artan mülteci sayısına göre sınırlı olması, yerleştirme sürecinin

uzamasına neden olmuştur. Bu açıdan görüşmeler sırasında en çok dile getirilen noktalardan biri de üçüncü ülkeye yerleştirilme sürecinin akıbetine dair olmuştur.

Bu noktada mevcut rapor Mültecinin Hukuki Statüsüne İlişkin 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne koyduğu coğrafi sınırlamadan kaynaklı halen bir geçiş ülkesi olan Türkiye'deki karar alıcıların dikkatini LGBTİ mültecilerin hak ve hizmetlere erişimde yaşadıkları engel ve ihlallere çekerek, Türkiye'de kalışlarını daha güvenli hale getirebilecek politikalar üretilmesine aracı olmayı amaçlamaktadır.

A. Araştırmanın Metodolojisi

Bu rapor, Kaos GL Derneği ve BMMYK'nın 2017 yılında ortak yürüttüğü "Türkiye'deki LGBTİ Mültecilerin İnsan Haklarını Geliştirilmesi" Projesi kapsamında 15 Mart 2017 ve 12 Eylül 2017 tarihleri arasında LGBTİ mültecilerin yoğun olarak ikamet ettikleri beş⁴ farklı şehirde 208 LGBTİ mülteci ile yapılan görüşmeler ve Kaos GL'ye mail ve telefon yoluyla ulaşan toplamda 320 mültecinin paylaştığı bilgiler doğrultusunda hazırlanmıştır.

Gerçekleştirilen görüşmelerde mültecilerin kendilerini daha rahat ifade etmelerine olanak sağlaması açısından yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme sırasında proje ekibince yöneltilen sorulara dilenirse cevap verilmeyebileceği ve görüşmenin açıklama yapmadan sonlandırılabileceği bilgisi görüşmeci ile paylaşılmıştır. Ayrıca ulaşılan mültecilere yürütülen proje ve yazılması amaçlanan rapor hakkında bilgilendirme yapılmış ve paylaşılan bilgilerin anonim bir şekilde raporda kullanılması konusunda mültecilerin rızaları alınmıştır. Proje ve rapora dair bilginin sözlü şekilde aktarımının yanı sıra; Kaos GL'nin sağladığı hukuki ve sosyal desteğin içeriğine, projenin ve raporun kapsamına ve görüşmenin işleyişine ilişkin Farsça ve Arapça dillerinde yazılı bilgilendirme de yapılmıştır. Görüşmeler sırasında aktarılanların kaybolmaması adına ses kaydı alınmasında sakınca olup olmadığı sorulmuş, onam verilmeyen görüşmelerde ses kaydı alınmamıştır.

Görüşmeler sırasında proje ekibine Farsça ve Arapça dillerini konuşan tercümanlar eşlik etmiştir. Görülecek grubun hassasiyetleri nedeniyle birlikte çalışılan tercümanın LGBTİ alanındaki terminolojiye ve toplumsal cinsiyet olgusuna hakim olmasına özellikle dikkat edilmiştir. Görüşmeler LGBTİ mültecilerin kendilerini daha güvende hissedebilmeleri ve rahatça ulaşabilmeleri adına şehir merkezlerindeki otellerin toplantı odalarında gerçekleştirilmiştir. Mahremiyet ihlaline sebebiyet vermemek adına her mülteciye ayrı saatlerde görüşme randevusu veril-

4 Denizli, Eskişehir, Yalova, İstanbul, Kayseri.

miş ve bu randevular verilirken mültecilerin çalışma saat ve koşulları da dikkate alınmıştır. Her bir görüşme için bir saat süre öngörülmüş ancak görüşmecinin aktarımlarına bağlı olarak bu süre iki saate kadar uzayabilmiştir.

Mültecilere ulaşma konusunda araştırma yöntemlerinden biri olan kartopu metodu kullanılmıştır. LGBTİ mültecilere ulaşırken öncelikle Kaos GL Mülteci Programı’nın halihazırda irtibat halinde olduğu kişilerle proje ekibinin yapacağı saha ziyaretinin bilgisi paylaşılmıştır. Ayrıca ziyaret edilecek şehirlerde faaliyet gösteren Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği (SGDD), İnsan Kaynağı Geliştirme Vakfı (IKGV) ve Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği’nden (SPOD) de görüşme tarihlerinin duyurulması konusunda destek alınmıştır. Gerçekleşen duyuruları takiben LGBTİ mültecilerden gelen randevu talepleri doğrultusunda görüşmeler gerçekleştirilmiş ve duyuruya erişemeyen diğer LGBTİ mültecilerle ziyaretin bilgisini paylaşabilecekleri ifade edilmiştir.

Görüşülen LGBTİ mültecilerin güvenliklerini ve mahremiyetlerini tehlikeye atmak adına raporda yapılan aktarımlar anonimleştirilmiş ve alıntı yapılan görüşmelerin tarihi ve şehri paylaşılmamıştır.

B. Türkiye’de LGBTİ’lerin Durumu

Türkiye’de LGBTİ’lere yönelik Türk Silahlı Kuvvetleri mevzuatı ve Ceza İnfaz mevzuatı dışında yasalarda açıkça ayrımcı bir düzenleme bulunmamaktadır⁵. Ancak mevzuatta yer alan “genel ahlak”, “müstehcenlik”, “Türk aile yapısı” gibi muğlak kavramlar LGBTİ’lerin temel haklarının kısıtlanmasında ve engellenmesinde kullanılmaktadır. Mevzuatta LGBTİ’lere yönelik açık ayrımcılık yer almasa da CYCKİD temelli ayrımcılık ve nefretle mücadele konusunda herhangi bir yasal düzenleme ve devletin bu konuda bir sosyal politikası da bulunmamaktadır⁶.

Türkiye’deki hâkimler ve hükümet yetkilileri, muğlak yasal hükümleri LGBTİ yurttaşlara yönelik ayrımcı uygulamalar için etkin bir biçimde kullanmaktadır. LGBTİ’lere yönelik ayrımcılığı açık ve net bir biçimde kınayan ve LGBTİ haklarının yasal güvence altına alınmasının altını çizen anlaşmaları izleyen birimlerin tav-

5 Askeri Disiplin Kanunu, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/02/20130216-1.htm>, Anayasa Mahkemesi 2015/68 E 2017/166 K, <http://kararlaryeni.anayasa.gov.tr/Karar/Content/6e55c0b8-bb09-480f-9737-57c9b0199fa0?excludeGerekce=False&wordsOnly=False> (Erişim 9 Temmuz 2018)

6 Türkiye’de Özel Sektör Çalışanı Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve İnterseklerin Durumu Kaos GL, <http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=208>, Türkiye’de Kamu Çalışanı Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve İnterseklerin Durumu Kaos GL, <http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=207> (Erişim 9 Temmuz 2018)

siyelerini dikkate almak yerine hükümet yetkilileri, LGBTİ'leri suçlu ilan ederek kendilerine açıkça koruma sağlanması yönündeki girişimlerini de göz ardı etmektedir.

CYCKİD ayrımcılığını kapsamayan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanun Tasarısı sivil toplumun bütün eleştirilerine rağmen Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

Türkiye'de LGBTİ'lere yönelik nefret suçları: “Temel Hak ve Hürriyetlerin Geliştirilmesi Amacıyla Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapan Kanun Tasarısı”nın yasalaşmasıyla “nefret suçu” kavramı TCK'da tanımlanmış ancak mevcut düzenleme ile CYCKİD temelli nefret ve ayrımcılığa karşı herhangi bir koruma getirilmemiştir. Anılan maddede ayrımcılığın nefret nedeniyle yapılması durumunda cezai yaptırım öngörmüştür. Ayrıca madde “nefret” in ne olduğu ve nasıl tespit edileceğine dair bir düzenleme içermediği gibi nefret suçlarına ilişkin istatistik veri toplama ilişkin bir düzenleme de mevcut değildir. Bu, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) standartlarına uygun değildir.

Homofobik ve transfobik nefret suçlarına ilişkin Devlet tarafından veri toplanmakta bu suçların soruşturulmasında ve kovuşturulmasında önyargı saiki araştırılmamaktadır. Bu nedenle LGBTİ örgütleri tarafından medyaya yansıyan nefret suçları raporlaştırılmaktadır. 2010-2015 yılları arasında Kaos GL Derneği'nin raporlarında 58 nefret cinayeti tespit edilmiştir.⁷ Yine Kaos GL Derneği tarafından 2013 yılından bu yana homofobi ve transfobi temelli nefret suçları araştırması yapıp rapor olarak yayınlanmaktadır.⁸

LGBTİ'lerin ya da LGBTİ örgütlerinin doğrudan hedef alındığı, ayrımcılığı ve nefreti meşrulaştıran, özellikle toplumsal figürler tarafından sarf edilen söylemler

7 Bu istatistik Kaos GL Derneği'nin 7 ayrı raporundan gelen verilerin toplanmasıyla oluşturulmuştur. LGBT Bireyler ve Nefret Suçları Raporu 2010, <http://www.kaosgldernegi.org/kutuphanedetail.php?id=23>, Kaos GL İnsan Hakları Raporu 2011, <http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=43>, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İhlalleri İzleme Raporu 2012, <http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=4>, 2013 Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İhlalleri İzleme Raporu, <http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=64>, 2014 LGBT İnsan Hakları İzleme Raporu, <http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=107>, 2015 Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu, <http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=143>, 2016 Cinsel Yönelim ve cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu, <http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=176> (Erişim 9 Temmuz 2018)

8 Kaos GL Derneği 2013 Yılında Türkiye'de Gerçekleşen Homofobi ve Transfobi Temelli Nefret Suçları Raporu, <http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=63>, Kaos GL Derneği 2014 Yılında Türkiye'de Gerçekleşen Homofobi veya Transfobi Temelli Nefret Suçları Raporu, <http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=123>, Kaos GL Derneği 2015 Yılında Türkiye'de Gerçekleşen Homofobi veya Transfobi Temelli Nefret Suçları Raporu, <http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=175>, Kaos GL Derneği 2016 Yılında Türkiye'de Gerçekleşen Homofobi ve Transfobi Temelli Nefret Suçları Raporu, <http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=186> (Erişim 9 Temmuz 2018)

medyada sıkça yer almaktadır. Bu söylemlere karşı etkili bir hukuki mekanizma bulunmamakta yargıya taşınan söylemler takipsizlikle sonuçlanmaktadır.

LGBTİ’lerin ifade özgürlüğü: Cinsel çeşitliliği destekleyen ifade özgürlüğü düzenli olarak yasal kısıtlamalarla karşı karşıya kalmaktadır. Türkiye mevzuatında CYCKİD’nin kamusal alanda konuşulmasına ilişkin herhangi bir yasal kısıtlama bulunmasa da eşcinsel, biseksüel, trans ve interseks varoluş “genel ahlak” “fuhuş” ve “müstehcenlikle” ilişkilendirilip, buna ilişkin yayınlar sansürlenmektedir. Özellikle LGBTİ haber, magazin ve arkadaşlık siteleri hiçbir gerekçe gösterilmeksizin keyfi olarak erişime engellenmektedir.⁹

Bütün bunlara ek olarak, Ankara Valiliği tarafından, 16-17 Kasım tarihlerinde Ankara Büyüğü Fener Sineması’nda gerçekleşmesi planlanan Alman LGBTİ Film Günleri’ni yasaklanmasının ardından 19 Kasım 2017 tarihinde, Ankara’daki “LGBTİ sivil toplum örgütleri tarafından gerçekleştirilen etkinlikler” süresiz olarak yasaklanmıştır. Ankara Valiliği’nin web sitesinde yapılan açıklamada “toplumsal hassasiyet ve duyarlılıklar”, “kamu güvenliği”, “genel sağlık ve ahlakın korunması” ve “başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması” iddiaları yasağa gerekçe gösterilerek, yasaklanan etkinlikler “sinema, sinevizyon, tiyatro, panel, söyleşi, sergi vb. etkinlikler” olarak belirtilmiştir.¹⁰

LGBTİ’lerin toplantı ve gösteri yürüyüşü özgürlüğü: İstanbul Valiliği tarafından 2015 LGBTİ Onur Yürüyüşü’ne “Ramazan” ayına denk gelmesi nedeniyle izin verilmemiştir. Ardından yürümek isteyen kitleye polis biber gazı, tazyikli su ve plastik mermiyle saldırmıştır. Polis müdahalesi sırasında birçok kişi yaralanmış ancak yapılan suç duyuruları soruşturma izni verilmediği gerekçesiyle sonuç vermemiştir.¹¹

2016 ve 2017 yılında İstanbul Valiliği tarafından hiçbir somut nedene dayanmadan “güvenlik” gerekçesiyle hem Trans Onur Yürüyüşü hem de LGBTİ+ Onur Yürüyüşü engellenmiştir. Polis her iki yıl da yürüyüşlere orantısız güç kullanarak müdahale etmiştir. Polis müdahalesi sırasında çok sayıda kişi yaralanmış ve gözaltına alınmıştır. Her iki yılda da Onur Yürüyüşlerinde basın açıklamalarının okunmasına da izin verilmemiştir.¹²

9 Kaos GL Derneği, LGBTİ’lerin İnternet Yoluyla İfade Özgürlüğü, <http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=165>, Anayasa Mahkemesi Kaos GL Kararı, <http://www.anayasa.gov.tr/icsay-falar/basin/kararlarailiskinbasinduyurulari/bireyselbasvuru/detay/pdf/2014-18891.pdf> (Erişim 9 Temmuz 2018)

10 Kaos GL, Yasaklı Günlerde LGBTİ+ Hakları, <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=25036> (Erişim 15 Aralık 2017)

11 Kaos GL Derneği 2015 Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli İnsan Hakları İzleme Raporu, <http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=143> (Erişim 15 Aralık 2017)

12 19 Haziran 2016 Trans Onur Yürüyüşü İnsan Hakları Gözlem Raporu <http://www.kaosgldernegi.org/yayindetay.php?id=149>, (Erişim 15 Aralık 2017)

Aynı şekilde 2016 yılında, Ankara Valiliği tarafından 17 Mayıs Uluslararası Homofofi ve Transfobi Karşıtı Gün dolayısıyla yapılmak istenen Homofobi ve Transfobi Karşıtı Yürüyüş, “birtakım toplumsal duyarlılıklar” gerekçe gösterilerek yürüyüşün yapılması engellenmiştir. Valiliğin kararına karşı iptal davası açılmasının ardından Ankara 15. İdare Mahkemesi tarafından dava reddedilmiştir. 8 yıldır sorunsuz olarak gerçekleştirilen yürüyüş son iki yıldır yapılamamaktadır¹³

Bütün bu olgu ve faktörlere ek olarak, Türkiye’de bir yılı aşkın bir süredir uygulanmakta olan Olağanüstü Hal Yasalarıyla yönetilme koşulları, tüm toplumsal kesimlere yönelik engelleyici, sınırlandırıcı ve denetleyici yaklaşımları ağırlaştırmıştır. Çeşitli KHK’larla kapatılan dernekler, muhaliflere yönelik baskılar, medya üzerindeki sindirici söylem ve uygulamalar, genel olarak hak taleplerinin önünü açan sonuçlara yol açmamakta, dolayısıyla LGBTİ’lere yönelik nefret suçlarının gerek mağdurlar gerekse ilgili aracı mekanizmalar açısından görünürlüğü azalmaktadır. Politik öncelikler büyük ölçüde değişmiştir. Sivil topluma, medyaya, ailelere, en önemlisi de kamusal otoritelere yönelik farkındalık etkinlikleri için gereken zemini destekleyecek politik ortamdan giderek uzaklaşmaktadır.

13 <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=21704> (Erişim 15 Aralık 2017)

II. TÜRKİYE HUKUKUNDA CYCKID TEMELLİ ULUSLARARASI KORUMA BAŞVURULARI

Türkiye'nin sığınma alanına ilişkin ilk kanunu olan “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu” (YUKK) 11 Nisan 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. YUKK ile birlikte göç alanına ilişkin politika ve stratejileri uygulamak, bu konularla ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak, yabancıların Türkiye'ye giriş ve Türkiye'de kalışları, Türkiye'den çıkışları ve sınır dışı edilmeleri, uluslararası koruma, geçici koruma ve insan ticareti mağdurlarının korunmasıyla ilgili iş ve işlemleri yürütmek üzere İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Türkiye, 1951 Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme'yi ve 1967 Protokolü'nü onaylamıştır. 1951 Sözleşmesinde kabul edilen mülteci tanımına ilişkin zamansal ve coğrafi sınırlamayı kaldırmışsa da, Türkiye, 1967 Protokolünü, Sözleşmenin 1 (b) maddesine dayanarak, coğrafi sınırlama ile onaylamıştır. Bu nedenle “Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle”¹⁴ sığınma başvurusunda bulunan kişilere değerlendirmenin ardından “şartlı mülteci” statüsü verileceği YUKK'un 62. Maddesinde hükme bağlanmıştır¹⁵.

YUKK'a göre statü belirleme mülakatları ve başvurunun değerlendirilmesi Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) tarafından yapılmaktadır. Coğrafi kısıtlamanın halen korunuyor olması ve Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar nede-

14 Avrupa Konseyi üye ülkeler

15 YUKK md 61 Mülteci: “Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında mülteci statüsü verilir.” YUKK md 62 Şartlı Mülteci: “Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında şartlı mülteci statüsü verilir. Üçüncü ülkeye yerleştirilinceye kadar, şartlı mültecinin Türkiye'de kalmasına izin verilir.

niyle sığınma başvurusunda bulunan mültecilere “şartlı mülteci” statüsü verilip üçüncü ülkeye yerleştirilene kadar Türkiye’de kalmasına izin verilmesi nedeniyle statü belirleme mülakatları ve 1951 Sözleşmesi’ne göre sığınma başvurusunun değerlendirilmesi BMMYK tarafından da yapılmaktadır. Paralel prosedür olarak adlandırılan bu uygulamaya göre hem BMMYK hem de GİGM tarafından yürütülen iki farklı prosedür mevcuttur. Ancak bir kişinin BMMYK tarafından 1951 Sözleşmesi’ne göre mülteci olarak tanınması Türkiye’de şartlı mülteci statüsü almasının garantisi olmamaktadır. Zira BMMYK kararlarının Türkiye’deki idari makamlar nezdinde bir bağlayıcılığı bulunmamaktadır.

Türkiye iltica sistemi, LGBTİ’lerin de CYCKID temelli başvurularının içerisinde değerlendirildiği “belirli bir sosyal gruba mensubiyeti”n sözleşme zeminini de içeren uluslararası mülteci tanımı kapsamında spesifik dayanakları değerlendirmek için henüz net bir kılavuza sahip değildir.

Aynı şekilde 17 Mart 2016 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren YUKK’un Uygulama Yönetmeliği de başvurunun değerlendirmesine ilişkin bir açıklık getirmemiştir. Bununla birlikte statü belirleme mülakatlarını yapan göç uzmanlarının toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve interseks durum konusundaki bilgisi, bireysel önyargıları ile hareket edip etmeyeceği ve değerlendirmenin nasıl yapılacağı halen tartışma konusudur. Üstelik YUKK 67. Maddede sayılan özel ihtiyaç sahiplerinin içerisinde LGBTİ’ler yer almamıştır ve yasada LGBTİ mültecilerin hassasiyetlerine ilişkin herhangi bir düzenleme mevcut değildir.

Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi’nin 60. Maddesi kadına yönelik, toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin, Mültecilerin Statüsüne İlişkin 1951 Sözleşmesi 1A(2) Maddesi anlamında zulüm olarak ve tamamlayıcı/ ikincil korumayı gerektiren ciddi bir hasar biçimi olarak tanınabilmesini temin etmek üzere gerekli yasal veya diğer tedbirlerin taraf devletler tarafından alınacağı hükme bağlanmıştır. Aynı şekilde Sözleşme’nin ayrımcılık yasağını düzenleyen 4. Maddesinde, ayrımcılık yapılmayacak temeller arasında “cinsel yönelim” ve “toplumsal cinsiyet kimliği” de açıkça belirtilmiştir. Türkiye’deki yetkililerin iltica başvurularının değerlendirilmesinde Sözleşme’yi ne kadar dikkate aldıkları bilinmemektedir, çünkü statü ile ilgili şu ana kadar yapılan değerlendirmelerde İstanbul Sözleşmesi’ne herhangi bir atıfta bulunulmadığı görülmüştür.

676 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile; “terör örgütü yöneticisi, üyesi, destekleyicisi veya çıkar amaçlı suç örgütü yöneticisi, üyesi veya destekleyicisi olanlar”, “kamu düzeni veya kamu güvenliği ya da kamu sağlığı açısından tehdit oluşturanlar”, “uluslararası kurum ve kuruluşlar tarafından tanımlanan terör ör-

gütleriyle ilişkili olduğu değerlendirilenler” uluslararası koruma başvuru sahibi veya uluslararası koruma statüsü sahibi kişiler hakkında uluslararası koruma işlemlerinin her aşamasında sınır dışı etme kararı alınabilmektedir. Yine 676 sayılı KHK ile yapılan değişiklikle yukarıda sayılan nedenlerle alınan sınır dışı kararına karşı yargı yoluna başvurmak sınır dışı işlemini durdurmamaktadır. Bu hüküm Anayasa'ya ve Türkiye'nin taraf olduğu 1951 Cenevre Sözleşmesine açıkça aykırıdır.

Türkiye'deki sığınma prosedürünün belirsizliği ve özellikle mevzuatta yer alan muğlak kavramlar mültecileri idarenin insafına bırakmaktadır. 676 sayılı KHK ile mültecilerin keyfi sınır dışı edilmesinin ve bu keyfiliğin denetlenmemesinin önü açılmıştır. LGBTİ mültecilerin Türkiye'deki sığınma başvurularının değerlendirilmesi konusundaki belirsizlik ve 676 sayılı KHK ile sınır dışı işleminin bu kadar kolay ve denetimsiz hale getirilmesi ile güvensiz ortamı pekiştirmiştir. Bu durum LGBTİ mültecilerin en temel ihtiyaçlara erişimini engellemektedir. Temel haklara yönelik müdahalenin muğlak kavramlarla mümkün kılınması aslında ötekileştirilen ve marjinalleştirilen gruplara yönelik hak ihlallerine zemin hazırlamaktadır.

III. TÜRKİYE’DEKİ LGBTİ MÜLTECİLERİN DURUMU VE SIĞINMA PROSEDÜRÜ

A. Uluslararası Koruma

Türkiye’deki geçici koruma altındaki Suriyeli LGBTİ mülteciler ile diğer ülkelerden gelen LGBTİ mültecilerin tabi oldukları sığınma süreçleri birbirinden farklı olduğu ve bu nedenle ortaklaşan sorunlar olsa da karşılaştıkları sorunlar farklılaştığı için Türkiye’deki LGBTİ mültecilerin durumu “uluslararası koruma” ve “geçici koruma” olarak iki ayrı başlık altında incelenmiştir. Bu kapsamda, elde edilen veriler ışığında, ilk olarak uluslararası koruma altında bulunan LGBTİ mültecilerin durumu aktarılacaktır. Bu kapsamda, Uluslararası Koruma altında 292 ve Geçici Koruma altındaki 28 LGBTİ mülteciye ulaşılmış ve raporun bu bölümü elde edilen bilgiler doğrultusunda hazırlanmıştır.

Menşei Ülkeden Geliş Nedeni

Uluslararası koruma altındaki LGBTİ mültecilerin, ülkeden geliş nedenini genel olarak 3 ana başlık altında toplamak mümkündür. Ulaşılan mültecilerden 55’i kimliği sebebiyle, 81’i aile baskısı sebebiyle, 84’ü ise işkence/kötü muamele/tehdit/tecavüz/ayrımcılık sebebiyle geldiğini beyan etmiştir.

Ülkeden Geliş Nedeni							
CYCKİD							
	Belirtilmemiş	Biseksüel Erkek	Gey	Lezbiyen	Trans Erkek	Trans Kadın	Genel Toplam
Kimliği sebebiyle	1	1	36	6	6	5	55

*Yönelimini ve cinsiyet kimliğini gizlemeden, rahat yaşayabilmek için gelme
*Partneriyle beraber yaşayabilmek için gelme

İşkence/ kötü muamele/ tehdit/ tecavüz/ ayrımcılık	6	1	58	11	2	6	84	*CYCK nedeniyle devlet görevlileri tarafından şiddet/tehdit/tecavüz/işkenceye maruz bırakılma *Kimliği nedeniyle ayrımcılık/tehdit/taciz/tecavüze maruz bırakılma *Öldürülme tehdidi *Menşei ülkedeki sodomi kanunlarından dolayı gelme *CYCK rızası dışında öğrenilmesi/polis tarafından tutulma
Aile sebebiyle	3	1	49	18	5	5	81	*Eşcinsel/Biseksüel/trans- queer olduğunu ailesinin anlaması *Aile/akrabaların çok muhafazakâr olması, aile baskısı nedeniyle ayrılmak zorunda bırakılma *CYCK nedeniyle ailenin şiddet uygulaması *CYCK nedeniyle evliliğe zorlanma

İl Göç İdaresi Müdürlüğü

Uydu kente yönlendirilen mültecilerin İl Göç İdaresi Müdürlükleri'ne kaydolmaları gerekmektedir. Kayıttan sonra statü belirleme mülakatlarını beklemektedirler.

LGBTİ mültecilerin halen İl Göç İdaresi Müdürlükleri'ne “yabancı şube” dedikleri ve göç uzmanlarını polis olarak düşündükleri tespit edilmiştir.

LGBTİ mülteciler İGM'de bazı görevliler ve diğer mülteciler tarafından sözlü tacize maruz kaldıklarını, cinsel yönelim ve cinsiyet kimlikleri nedeniyle kendileriyle alay edildiğini belirtmişlerdir.

Ulaşılan mültecilerin 79'u İGİM'de görevlinin olumsuz tavırlarıyla karşılaştıklarını beyan etmiş; beyanda bulunan mültecilerin %39'u davranışların kötü olduğunu, görevlinin bağırdığını ve aşağıladığını, %28'i kayıt sırasında kötü muamele, hakaret ve aşağılamaya maruz bırakıldığını, %10'u ise kendilerine “neden buraya geldiniz” diye olumsuz bir tavırla sorulduğunu ifade etmiştir.

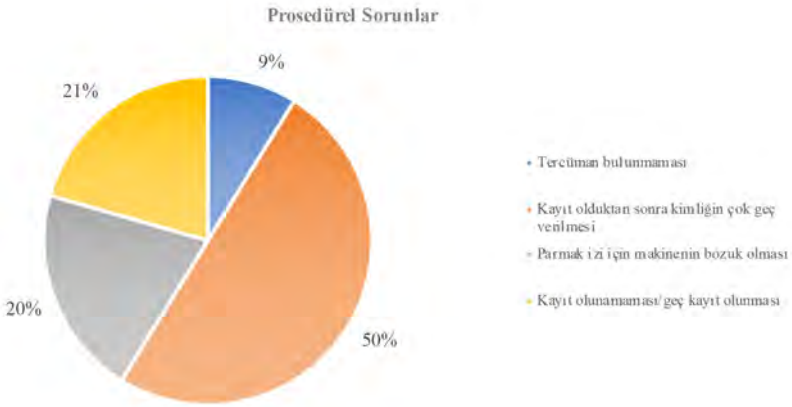
CYCKİD	Görevlinin Olumsuz Tavrı
Belirtilmemiş	1
Gey	53
Lezbiyen	15
Trans Erkek	1
Trans Kadın	9
Genel Toplam	79

Türkiye'de kabul merkezleri bulunmamaktadır¹⁶. Uluslararası koruma talebinde bulunan mülteciler uydu şehirlere yerleştirilmektedir ve Ankara, İstanbul ve İzmir bu uydu şehirlerin içerisinde yer almamaktadır. Uydu şehir uygulamasına göre mülteciler kayıtlı buldukları uydu şehir içerisinde serbest ikamet edebilmekte ancak uydu şehirden ayrılmak için İGM'den izin almak durumundadır.

Yapılan görüşmelerde LGBTİ mültecilerin ortaklaşan sorunları olsa da özellikle haklara erişim ve İGM ile iletişim konusunda uydu kentlerde farklı uygulamaların olması nedeniyle sorunların da farklılaştığı tespit edilmiştir.

Prosedürel sorunlardan bahseden 33 mültecinin %50'si kayıt olduktan sonra kimliğin çok geç verildiğini, %21'i sistemden kaynaklanan sorunlar nedeniyle kayıt olunamadığı ya da çok geç kayıt olabildiklerini, %20'si parmak izi için makinenin bozuk olduğunu, %9'u ise tercüman olmadığı için kendilerini ifade edemediklerini beyan etmiştir. Bu engellerin mültecilerin CYCK kimlikleriyle ilgili olduğuna dair bir kanıt bulunmamasına rağmen, LGBTİ mültecilerin algısı olabileceği de şeklindedir.

CYCKİD	Prosedürel Sorunlar
Belirtilmemiş	1
Gey	21
Lezbiyen	8
Trans Kadın	3
Genel Toplam	33

¹⁶ Özellikle yalnız kadınlar ve anneler için sadece bir tane Yozgat'ta bulunmaktadır

“İl Göç’e gittiğimde çok kötü davrandılar. Ben Göç’e ilk gittiğimde çok hastaydım, memura da dedim. O da dedi ki ‘sen önce hastaneye gideceksin, 40 TL vereceksin dedi’ kaydetmedi beni. Bir hafta sonra çok hasta olunca kayıt yaptı beni, kimliğim vardı, hastaneye para vereceksin dedi.”

Trans erkek mültecinin aktarımı

“Ağır bir hastalığım vardı, hastaneye gittik. 300 TL ücret ödedik kimlik almadan önce. Göç İdaresi’ne gittim kimlik almak için ‘Neden geldin, sizi davet etmedik ki’ dedi. 1 buçuk sene kimliksiz yaşadım.”

Gey mültecinin aktarımı

“Son günlerde çıkış yapan arkadaşlara çok kötü davranıyorlar. Çıkış izni için, patron yok, müdür yok gidin diyorlar. Müdür olmasına rağmen müdür yok diyorlar. Çıkış imzası için müdürün imzası lazım.”

Gey mültecinin aktarımı

“İl Göç’te ilk görüşmeyi İngilizce yaptık. Ama çok zordu. İngilizce bilmiyorlardı. Tarih verdiler kimlik için. Kimlik için gittiğimde parmak izi aldılar. Parmak izi için gittiğimde aylardır makine bozuk diyorlar. 9 aydır parmak izi yok.”

Lezbiyen mültecinin aktarımı

SGDD Partner Kaydı¹⁷

BMMYK Türkiye, Türkiye’deki mültecilerin korunmasından sorumlu makam olarak GİGM’yi desteklemektedir. YUKK’un uygulanmasını desteklerken BMMYK, politika önerisi sağlayarak, GİGM’nin kapasitesini geliştirerek ve teknik ve materyal destek sağlayarak uluslararası mülteci koruma ilke ve standartlarına uyum savunuculuğu yapmaktadır. Bu anlamda BMMYK, ilgili il müdürlüklerindeki dosyaları yakından takip ederek başvuru sahiplerini Türkiye’deki yasal statülerini korumaları için uluslararası korumaya teşvik etmektedir.

Mültecilerin korunmasına yönelik ulusal yasal çerçevenin geliştirilmesi ve uygulanmasının desteklenmesine ek olarak BMMYK, Türkiye dışında kalıcı çözümler bulma taahhüdünde bulunmuş, yerleştirilme ülkeleri tarafından açılan kotalara bağlı olarak mülteci statüsü belirleme ve yerleştirme sürecinde GİGM’yi destekleyecektir.

¹⁷ BİRLEŞMİŞ MİLLETLER MÜLTECİLER YÜKSEK KOMİSERLİĞİ (UNHCR), 10 EYLÜL 2018 TARİHİ İTİBARIYLA TÜRKİYE’DE KAYIT ALMA VE MÜLTECİ STATÜSÜ BELİRLEME İŞLEMLERİNİ SONLANDIRMIŞTIR <https://help.unhcr.org/turkey/tr/information-for-non-syrians/registration-rsd-with-unhcr/>

Bu bağlamda, BMMYK uygulama ortağı ASAM aracılığıyla sığınmacı ve mültecileri de Ankara'da kaydetmektedir; bununla birlikte uluslararası koruma başvurusunun illerdeki İGM'lere bildirilmesi gerekmektedir. Bu sebeple, mülteci ve sığınmacılar, illerdeki İGM'lere doğrudan başvurabilirken, doğrudan Ankara'da BMMYK'ya da başvurabilirler. Eğer ilk başta BMMYK'ya başvurmuşlarsa, uluslararası koruma başvurusu için GİGM tarafından belirlenen illere yönlendirilirler.

Ulaşılan mültecilerin 78'i Türkiye'ye geldiklerinde nereye başvuru yapacaklarından haberdar olduklarını; 69 mülteci bu bilgiyi daha önce Türkiye'de sığınma talebinde bulunmuş arkadaş, akraba ya da partnerinden, 9'u internet sitelerinden edindiklerini ifade etmiştir. Görüşme yapılan mültecilerin 9'u ise Türkiye geldiklerinde nereye başvuru yapacaklarını bilmediklerini, tesadüfen karşılaştıkları başka mültecilerden öğrendiklerini söylemiştir.

Türkiye'deki sığınma sistemini biliyor muydunuz?	
Daha önce gelen arkadaşlar/akraba/partnerden öğrenme	69
Tesadüfen karşılaşılan başka mültecilerden öğrenme	9
İnternet/STÖ/bloglardan öğrenme	9
Genel Toplam	87

Bunun yanı sıra ulaşılan mültecilerden 111'i SGDD ön kayıt sırasında başvuru sebebi olarak cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerini söyleyebildiklerini, 4'ü söyleyemediklerini ancak insanların içinde sorulduğu için rahatsız olduklarını, 6 mülteci ise tehlikeli olabileceğini düşündükleri için söylemediklerini ifade etmiştir.

SGDD Ön Kayıt Sırasında CYCKİD Söyleyebildiniz mi?				
CYCKİD	Evet	Evet ama insanların içinde sorulması	Hayır/tehlikeli olduğunun düşünülmesi	Genel Toplam
Belirtilmemiş	3			3
Biseksüel Erkek	2		1	3
Gey	74	4	3	81
Lezbiyen	13		1	14
Trans Erkek	6			6
Trans Kadın	13		1	14
Genel Toplam	111	4	6	121

Ulaşılan mültecilerden 62'si SGDD ön kayıt sırasında sorun yaşadığını beyan etmiştir. Buna göre 26 mülteci sıra sisteminin olmaması nedeniyle uzun bekleme sürelerinin olduğunu ve yeterli bilgiye sahip olmadıkları için tüm eşyalarıyla kayda geldiklerini ve bu eşyaları bırakacak güvenli bir yerin olmadığını beyan etmiştir. 19 mülteci güvenlik tarafından kötü muameleye maruz bırakıldığını, 17 mülteci ise kayıt görevlisi ve tercüman tarafında kötü muameleye ve mahremiyet ihlaline maruz bırakıldığını ifade etmiştir.

SGDD Ön Kayıtta Yaşanılan Sorunlar	
Sıra sisteminin olmaması, uzun süre bekleme, eşyaları bırakacak yerin olmaması	26
Güvenliğin kötü muamelesi	19
Kayıt görevlisinin/tercümanın kötü muamelesi/mahremiyet ihlali	17
Genel Toplam	62

“ASAM¹⁸ kayıta tercüman İran'da dayak yedin mi diye sordu. Evet dedim ama yara yok dedim, hayır diye çevirdi. Başka tercümanlar çok iyiydi ama o çok agresifti. Başka bir tercümanla konuştum. Ona dedim tam çevirmiyor diye.”

Lezbiyen mültecinin aktarımı

“Ankara ASAM çok kalabalık ve düzensizdi. Herkes aynı sırada bekliyor, çok kalabalık ve karışık. Hatta o kadar zaman oldu ki görevli geliş nedenimi bile sormadı. Sonra sordu. Neden söylemedin dedi. Ben de sormadın ki dedim. Salonu bekliyordum. Bir kadın ve adam geldi ASAM çalışanı. Herkesin içinde 'LGBTİ misin' diye sordu. Anket gibi bir form doldurdu. LGBTİ misin diye evet hayır sorularını herkesin içinde doldurduklarını söyledi.”

Gey mültecinin aktarımı

Türkiye'ye gelip SGDD ön kaydı gerçekleştiren mültecilerden 97'si Türkiye'de kalacakları süre içerisinde yaşayacakları uydu kenti kendilerinin seçtiklerini belirtmiştir fakat bu seçim, nedenlerine göre farklılık göstermektedir. Ancak LGBTİ mülteciler bu şehirleri seçmeden önce bu şehirlerdeki günlük yaşama ve şehirlere dair bilgi sahibi olmadıklarını ifade etmiştir.

38 mülteci ise SGDD tarafından kayıtlı oldukları şehre yönlendirildiklerini belirtmiştir.

¹⁸ Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği'nin İngilizce adının kısaltmasıdır. Mülteciler arasında SGDD değil ASAM olarak bilinmektedir

Uydu Kent Yönlendirmeleri							
CYCKİD							
	Belirtilmemiş	Biseksüel Erkek	Gey	Lezbiyen	Trans Erkek	Trans Kadın	Genel Toplam
Kendi isteği ile yönlendirilme	4	1	70	11	5	6	97
SGDD tarafından yönlendirilme	1	2	21	6	2	6	38

SGDD Hizmetleri

LGBTİ mültecilerin yaşadıkları şehirlerde en fazla hizmet alabildikleri örgüt SGDD olarak karşımıza çıkmıştır. Bunda, devlet kurumları tarafından hizmet sağlayan kurumların yetersiz olması ya da mevcut kurumların LGBTİ mültecilerin sorunlarıyla ilgilenmemesi ya da bu kurumlarda çalışanların önyargıları nedeniyle hizmet vermemesi ile SGDD'nin BMMYK'nin en büyük uygulama ortağı olmasının ve ellinin üzerindeki şehirde ofisinin bulunmasının etkisi büyüktür.

SGDD ile ilgili yaşadıkları sorunları dile getiren 51 mültecinin, %41'i yeterli yönlendirmenin yapılmadığını, %29'u kalabalık nedeniyle hizmet kalitesinin düştüğünü, %10'u tercümanın olumsuz tavrının olduğunu, %10'u sosyal çalışmacıyla sorun yaşadığını, %8'i yardım alabilmek için kendini acındırman gerektiğini, %2'si ise sorunlarının BMMYK'ya iletilmediğini düşündüklerini ifade etmiştir.

SGDD Hizmetleri						
ÇYCKİD	Şehir					
	Denizli	Yalova	Eskişehir	Kayseri	Diğer*	Genel Toplam
Belirtilmemiş	2					2
Biseksüel Erkek			1			1
Gey	9		9	2	1	21
Lezbiyen	5	1	5	1	2	14
Trans Erkek	2		2	2		6
Trans Kadın	5		2			7
Genel Toplam	23	1	19	5	3	51

*Diğer: Balıkesir

“Burada ASAM hiçbir şey yapmıyor. Yeni bir uygulama başladı. Bir şey danışmak için bile dosya numaramızı istiyorlar.”

Lezbiyen mültecinin aktarımı

“Mesela ASAM’a kışın gittiğimde, eşim çocuklarım çok zor durumda dedim. Yardım etmediler. Baştan savdılar. Çocuklarımın soğukta kaldığını söyledim ama hiçbir şey yapmadı. ASAM’a gitmeye gerek duymuyoruz. Çünkü bir şey yapılmıyor.”

Trans erkek mültecinin aktarımı

“ASAM’dakiler çok iyi çalışıyor. LGBTİ arkadaşlara çok yardımcı oluyor. Randevusuz gitsek bile bize yardımcı oluyor.”

Lezbiyen mültecinin aktarımı

Barınma Hakkı

Türkiye’de bulunan mülteciler, Türkiye’de buldukları süre boyunca genel olarak tüm masraflarını kendileri karşılamak durumundalar. Barınma konusunda devlet tarafından maddi yardım yapılmadığı gibi barınma ihtiyacının uygun ve güvenli bir şekilde karşılamak konusunda danışmanlık veren herhangi bir mekanizma da bulunmamaktadır.

Yaptığımız görüşmeler LGBTİ mültecilerin barınma konusunda ciddi sıkıntılar yaşadıklarını ortaya koymuştur. Maddi imkânsızlıklar, dil sorunu, ayrımcılık, mülteciler arasındaki dayanışma ağlarından faydalanamama, birçok mültecinin barınma ihtiyacını karşılayamaması sonucunu doğurmuştur.

Türkiye'ye gelen mültecilere barınma için gösterilen herhangi bir bölge olmakla birlikte, mülteciler kalacakları yerleri kendi imkânlarıyla bulmak zorunda kalmaktadır. Dil, bu arayışta en büyük bariyerlerden biri olmaktadır. Bu durum LGBTİ mülteciler için daha da zor bir duruma dönüşmektedir.

Mülteciler sadece yabancı oldukları için pek çok ev sahibinin kiralarda artışa gittiğini ifade etti ve bazı şehirlerde LGBTİ mülteciler kimliklerinden dolayı ev bulamadıklarını, özellikle dış görünüş itibarıyla egemen cinsiyet rollerine uygun olmayan kişiler için ev bulmanın daha da zor olduğunu söylediler.

Bazı mülteciler ev bulabilmek için kimliklerini gizlediklerini ve kimlikleri anlaşıldığı zaman evden atılmaktan korktuklarını söylediler. Kimliklerinin rızaları dışında bilinir hale gelmesi ve bu durumun onlar için bir soruna dönüşmesinden korktukları için evlerinin içinde bile konuşmalarına dikkat ettiklerini veya perdeleri kapalı tuttuklarını belirttiler.

Kimliklerinin rızaları dışında öğreniliyor olmasından korkmak, LGBTİ mültecilerin toplum içerisinde görünmez olmalarına, kendileri gibi davranmamalarına sebep olduğu gibi mültecileri özel hayatlarında da dikkatli davranmaya, evlerinin içerisinde bile kimliklerini gizlemeye itmektir.

Yapılan görüşmeler sırasında ev kiralama sürecinde sorun yaşadığına ilişkin toplamda 38 kişi beyanda bulunmuştur. Her ne kadar bu sorunlardan bazıları tüm mülteciler için geçerli olsa da, CYCKİD temelinde daha da ağırlaşabilmektedirler. Beyanda bulunan görüşmecilerin %34'ü yabancı olmaktan kaynaklı kendisine ev verilmediğini; %25'i emlakçı ve ev sahibi tarafından dolandırıldığını; %13'ü ev sahibini ikna etmek için toplu kira ödemek zorunda kaldığını; %8'i emlakçının CYCKİD ve mülteci olmaktan kaynaklı kötü davrandığını; %8'i ev kiralama sürecinde "evli ve ailenin olup olmadığının" sorulduğunu; %8'i evli olmamaktan dolayı ev verilmediğini ve %4'ü de ev kiralama sürecinde din ve mezhebin sorulduğunu ifade etmiştir.

Ev Kiralama Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar					
CYCKİD	Şehir				Genel Toplam
	Denizli	Yalova	Eskişehir	Diğer*	
Belirtilmemiş	1		1		2
Gey	7	11	8		26
Lezbiyen	1				1
Trans Erkek	2				2
Trans Kadın	5	1		1	7
Genel Toplam	16	12	9	1	38

*Diğer: Ankara

"Emlakçılar 'Evlî misiniz? Neden yalnızsınız? Aileniz nerede?' diye soruyorlar. Ben Türkiye'yi böyle düşünmemiştim. 'Şimdiye kadar neden evlenmediniz? Sünnî misiniz, Şii misiniz?' diye soruyorlar. Tekrar çevrede komşular, 'Neden evlenmediniz? İran'da ne yapıyordunuz? Nereye gideceksiniz?' diye soruyor. Ben burada hissediyorum ki, burada iki erkeğin yan yana olmasını istemiyorlar. Selam verirken bile iki kere düşünüyorlar. Aslında bizim gey olduğumuz çok belli olmuyor. Bir komşu gelip sordu 'Misafirin mi var?' dedi. O nedenle evde de rahat değiliz, bizden bir şey öğrenmek istediklerini düşünüyoruz. Güneşli bile açmıyoruz evde iki erkeği görmesinler diye. Ev sahibi 8 aylık kirayı bir anda aldı. İlk gün bir komşu geldi, 'Ne yapıyorsunuz burada' dedi. İranlı olduğumuzu söyleyince kötü davrandı. Küçük bir ev kiraladık aylık 1000 lira. Ev sahibi 8 aylık verdiğimiz için 850'ye düşürdü kirayı. 'Bu ev aslında 1200 liralık ama ben size düşük ücrete verdim' dedi."

Gey mültecinin aktarımı

Görüşmelerden elde edilen veriler özellikle bazı şehirlerde yabancı ve mülteci olmanın kendisinin yerel halk tarafından direkt olarak belli bir gruba mensubiyeti ifade ettiğini ortaya koymaktadır. Bu noktada emlakçı, ev sahibi ve komşuları da içeren yerel halka menşei ülkenin belirtilmesi LGBTİ mülteciler açısından fişlenmenin de yolunu açmakta ve ev bulma ve oturma sürecini daha da zorlu hale getirebilmektedir.

"Belki bu şehir biraz daha büyük olsaydı bu problemleri yaşamazdık. Çünkü artık bütün emlakçılar ben İranlıyım deyince 'ya kâfir ya ibnesin' diyorlar."

Gey mültecinin aktarımı

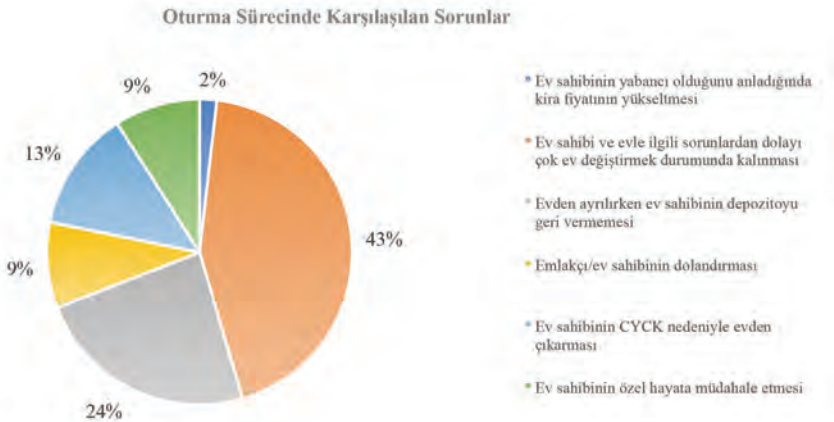
Oturma sürecinde sorun ile karşılaştığını belirten görüşmeci sayısı 43'tür. Bu görüşmecilerin %43 gibi ağırlıklı bir çoğunluğu ev sahibi ve ev ile ilgili sorunlardan

dolayı çok ev değiştirmek zorunda kaldığını; %24'ü evden ayrılırken ev sahibinin depozitoyu geri vermediğini; %13'ü CYCKİD nedeniyle ev sahibinin evden çıkardığını; %9'u ev sahibi ve emlakçı tarafından dolandırıldığını; %9'u ev sahibinin özel hayata müdahale ettiğini ve %2'si ise ev sahibinin yabancı olduğunu anladığında kira fiyatını yükselttiğini belirtmiştir.

Görüşülen kişilerin bazıları, ev sahipleri ile ilgili sorunları olduğunu belirttiklerinde, bu sorunların içeriği hakkında ayrıntılı bilgi vermiştir. Bu sebeple, ev sahibi ile problem yaşadığını belirtip, problemin içeriğine dair herhangi bir aktarımda bulunmayan kişilerin sayısı, problemlerle ilgili spesifik detay aktaran kişilerin sayısından ayrı olarak verilmiştir. Buradaki amaç, ev sahibinin ile yaşanan problemleri olabildiğince ayrıntılı bir şekilde açıklamaktır.

Oturma Sürecinde Karşılaşılan Sorunlar					
CYCKİD	Şehir				
	Denizli	Yalova	Eskişehir	Diğer*	Genel Toplam
Belirtilmemiş	1		1		2
Gey	15	5	5	3	28
Lezbiyen		1		3	4
Trans Erkek	2				2
Trans Kadın	6			1	7
Genel Toplam	24	6	6	7	43

*Diğer: Balıkesir, Burdur

“Kaç tane ev değiştirdim... Ya ev iyi değildi ya da ev sahibi iyi değildi. Ruhsatsız evlerde kalıyordum. Ev çünkü gecekondtu. Bir daireyi birkaç kişiye kiralyıyorlardı. Nüfus İdaresi o evde başkası oturduğu için beni o eve kaydedemiyordu. İkinci evden çıkarken de depozito alamadım. Başka bir daireye gittim. Benden çok fazla para alıyordu. Faturalar için ‘Bu kadar para tuttu’ deyip kapıma geliyordu. Buraya yakın başka bir ev kiraladım. 4 ay da orada yaşadım. O zaman bir ev arkadaşım oldu. O ev de icralık imiş. Yönetici gelip söyledi. Gey olduğumuzu bilmiyorlar. Şiddet ve homofobiden dolayı ev sahibinin bilmesini istemiyorum. Bir sefer gökkuşağı bayrağını yatağıma sermiştim ev sahibi bunu gördü. ‘Kaldır şunu’ dedi.”

Gey mültecinin aktarımı

Oturma sürecinde yaşanan tüm bu sorunlar neticesinde defalarca kez ev değiştirmek zorunda kalan LGBTİ mülteciler açısından bu süreç maddi ve manevi olarak yıpratıcı bir hal almakta ve çoğu durumda ise yeniden ev tutmak zorunda kalmamak ve ev sahibinin “gözüne batmamak” adına LGBTİ mülteciler yoğun çaba göstermekte ve kimliklerini gizlemektedirler. Ev sahibi ile makul ilişki kurulabilse de bu kez de komşular ve oturlan muhit ile ilgili sorunlar baş gösterebilmektedir.

“Şu an partnerimle kalıyorum. Şimdiye kadar ev sahibi ve komşularla ilgili olarak bir sorun yaşamadık. Çünkü hiç belli etmiyoruz kendimizi. Sadece partnerim dış görünüşü biraz daha farklı sadece biraz bakıyorlar ona.”

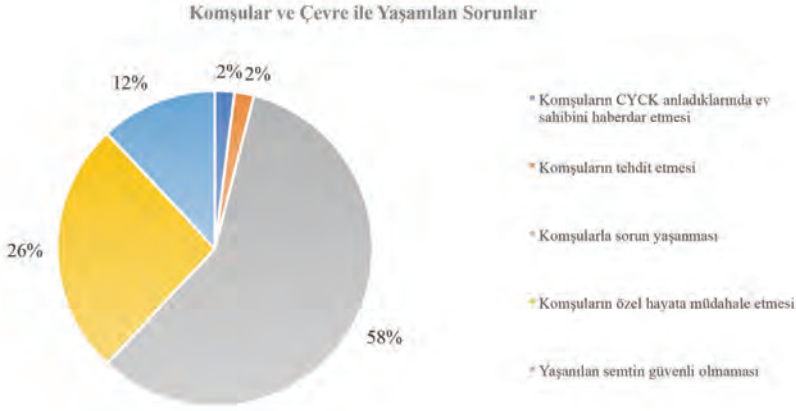
Lezbiyen mültecinin aktarımı

“Asla kirayı geciktirmiyorum ev sahibi ile bir sorun yaşamayayım diye.”

Trans kadın mültecinin aktarımı

Görüşmeler sırasında 40 kişi oturma sürecinde komşular ve çevre ile ilgili sorun yaşadığını ifade etmiştir. Bu 40 kişinin %58'i genel olarak komşularla sorun yaşadığını; %26'sı komşuların özel hayata müdahale ettiği; %12'si yaşanan semtin güvenli olmadığını, %2'si komşuların CYCK'yı anladıkları anda ev sahibini haberdar ettiğini; %2'si ise komşular tarafından tehdit edildiğini belirtmiştir.

Komşular ve çevre ile yaşanan sorunlar					
CYCKİD	Şehir				
	Denizli	Eskişehir	Kayseri	Yalova	Genel Toplam
Belirtilmemiş	1				1
Gey	5	10		13	28
Lezbiyen	4			1	5
Trans Erkek	2		1		3
Trans Kadın	1	2			3
Genel Toplam	13	12	1	14	40

Barınma sürecinde mekânsal olarak bir arada olmanın getirdiği gözetim hali LGBTİ mültecilerin cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerini komşulardan saklamak için yoğun çaba sarf etmelerine neden olmaktadır. Aksi takdirde komşuların ev sahibini haberdar etmesi, ev sahibi tarafından evden çıkarılma ve yeniden ev değiştirilmesi gibi sonuçlar doğurabilmektedir.

“Yönetici bir kere geldiğinde ‘sen travesti misin’ dedi. Ben de ‘hayır benim çocuğum var İran’da’ dedim. Sonra emlakçıyı aradım neden böyle dedi diye. O da ben çaresine bakıyorum dedi.”

Trans kadın mültecinin aktarımı

“Ev kiraladıktan sonra da komşular çok rahatsız ediyor. Neden yabancıya neden bekâr birine ev vermiş ev sahibi diye sorun çıkıyor. Bir arkadaşımızın ev sahibiy-le sorunu olmamasına rağmen komşulardan dolayı evden çıkarıldı.”

Gey mültecinin aktarımı

LGBTİ mülteciler çoğunlukla maddi imkânsızlıklardan ötürü kira fiyatlarının daha düşük olduğu semtlerde yaşamakta, bu da zaman zaman semt açısından güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmektedir. Semtin güvenli olmayışı LGBTİ mültecilerin görünürlüğü ile bir araya geldiğinde homofobi, transfobi kaynaklı şiddet daha da yoğun yaşanabilmektedir.

Gerçekleştirilen görüşmeler ışığında barınma aşamasında yabancı ve LGBTİ olmaktan kaynaklı yaşanan sorunlara yönelik çeşitli mücadele mekanizmalarının da üretildiği bilgisi elde edilmiştir. Kirayı bölüşmek için birden fazla kişi ile birlikte yaşadığını belirtenlerin sayısı 54; arkadaşlardan destek aldığını belirtenlerin sayısı 33; sosyal ağlardan destek aldığını belirten görüşmecilerin sayısı ise 107’dir.

Özellikle Türkiye'ye sığınmadan önce menşei ülkede kurulan sosyal ilişkilerden barınma sürecinde çokça faydalandığı, **sığınma başvurusunun özellikle ilk dönemlerinde geçici süre arkadaş ve tanıdığı yanında kalmanın barınma sorununu geçici bir süre çözdüğü görülmüştür. Yönlendirilen şehirde internetteki mülteci gruplarına ulaşılması; bazı mültecilerin komisyon olarak ev bulma sürecinde aracı olması barınma aşamasında en sık başvurulan yöntemler arasında öne çıkmaktadır.**

Ev tutma aşamasında yabancı olduğu için yükseltelen kira fiyatları ve düşük ücretlerle **çalışmak zorunda bırakılmak** LGBTİ mülteciler açısından kirayı bölüşmek için birden fazla kişiyle aynı evi paylaşmayı çoğu durumda zorunlu kılmaktadır. Görüşmeciler ev arkadaşları ile sorun yaşasalar ve yalnız yaşamayı tercih etseler dahi eve çıkacak maddi imkândan yoksun oldukları için birlikte yaşamayı sürdürüklerini ifade etmişlerdir.

Kırayı Bölüşmek İçin Birden Fazla Kişi Birlikte Yaşayanlar						
CYCKİD	Şehir					Genel Toplam
	Denizli	Yalova	Eskişehir	Kayseri	Diğer*	
Belirtilmemiş	2					2
Gey	11	9	16	1	6	43
Lezbiyen		2	2		1	5
Trans Erkek	2					2
Trans Kadın	1		1			2
Genel Toplam	16	11	19	1	7	54

*Diğer: Amasya, Burdur, Isparta, Zonguldak

Barınma Konusunda Arkadaşlarından Destek Alanlar				
CYCKİD	Şehir			Genel Toplam
	Denizli	Eskişehir	Yalova	
Belirtilmemiş	3			3
Gey	13	5		18
Lezbiyen	1	4		5
Trans Erkek	2			2
Trans Kadın	4		1	5
Genel Toplam	23	9	1	33

Barınma Konusunda Sosyal Ağlardan Destek Alanlar						
CYCKİD	Şehir					
	Denizli	Yalova	Eskişehir	Kayseri	Diğer*	Genel Toplam
Belirtilmemiş	3		1		1	5
Biseksüel Erkek			1			1
Gey	25	14	23	1	9	72
Lezbiyen	4	2	6		3	15
Trans Erkek	4			1		5
Trans Kadın	7	1	1			9
Genel Toplam	43	17	32	2	13	107

*Diğer: Adana, Ankara, Balıkesir, Bolu

Sağlık Hakkı

YUKK ile birlikte gelen en olumlu gelişme sağlık hakkına erişim konusunda olmuştur. Buna göre mülteciler kayıt oldukları zaman kimlikleriyle genel sağlık sigortasından faydalanmaktadır. Bu gelişme birçok sorunu çözmüş olsa da uygulamada sağlık hakkına erişimde çok ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır.

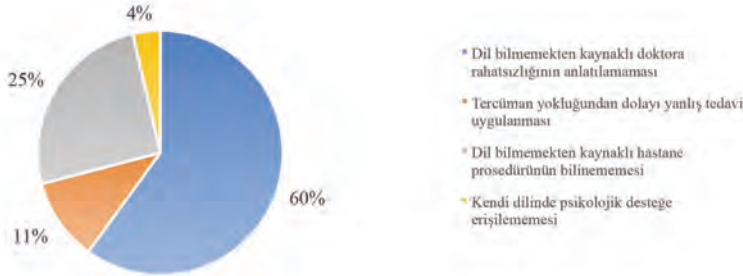
Sağlık hakkına erişim konusunda dil büyük bir bariyer olmaktadır. Hastanelerde ne yazık ki tercüman bulunmamaktadır. SGDD ve İKGV bazı durumlarda LGBTİ mültecilere hastanelerde tercüme desteği sağlasa da herkes bu hizmetten faydalanamamaktadır. Yalova, Kırıkkale gibi küçük ve mültecilerle çalışan bir sivil toplum örgütünün olmadığı şehirlerde hiçbir LGBTİ mülteci kendi uydu kentinde tercüme desteğine erişememektedir. Bu durum ciddi problemlere yol açmaktadır.

Yapılan görüşmelerde dil bariyeri nedeniyle sağlık hakkına erişimde yaşadıkları sorunları aktaran 35 kişinin %60'ı dil bilmemekten kaynaklı doktora rahatsızlığını anlatamadığını, %25'i dil bilmemekten kaynaklı hastane prosedürünü bilmediğini, %11'i tercüman yokluğundan dolayı yanlış tedavi uygulandığını, %4'ü ise kendi dilinde psikolojik desteğe erişemediğini belirtmiştir.

Dil bariyeri nedeniyle sağlık hakkına erişememe					
CYCKİD	Şehir				
	Denizli	Yalova	Eskişehir	Diğer*	Genel Toplam
Belirtilmemiş			1	1	2
Gey	5	10	2	1	18
Lezbiyen	1	2	7		10
Trans Erkek			2		2
Trans Kadın			2	1	3
Genel Toplam	6	12	14	3	35

*Diğer: Belirtilmemiş, Isparta, Kırıkkale

Dil Bariyeri Nedeniyle Sağlık Hakkına Erişememe

“Rahmimde fibrom var. Doktor fitil verdi. Tercüman olmadığı için ne söylediğini anlamadım. Fitili yutmam gerektiğini zannettim. 4 gün boyunca fitili yuttum ve ishal oldum. Bu nedenle doktora gitmekten korkuyorum.”

Lezbiyen mültecinin aktarımı

“Hastanede birçok problem yaşadım. Hastanede tercüman yok, kimse bizimle ilgilenmiyor. Bu nedenle hasta olduğumuzda tercüme desteği için arkadaşlarımızdan yardım istiyoruz. Ancak bazı arkadaşlar çalıştığı için gelemeyebiliyor. Bir kere böbreklerimde problem vardı, zehirlenmişim. Doktor İngilizce bilmiyordu, ben de Türkçe bilmiyordum. Derdimi anlatamadığım için doktor yanlış ilaç yazmış. İlaç kullanınca daha da kötü oldum.”

Gey mültecinin aktarımı

"Hastanede İngilizce konuşmak istiyorduk. Doktor anlamıyordu ve kızılıyordu. 'Madem Türkçe bilmiyorsunuz neden doktora geliyorsunuz?' diyordu. Bir sonraki gidişimde Türkçe bilen bir arkadaşımı da yanımda götürdüm ama her zaman arkadaşımınla gidemiyordum. Hastalığımdan dolayı tedaviye devam etmeliydim ama bu sebepten dolayı edemedim."

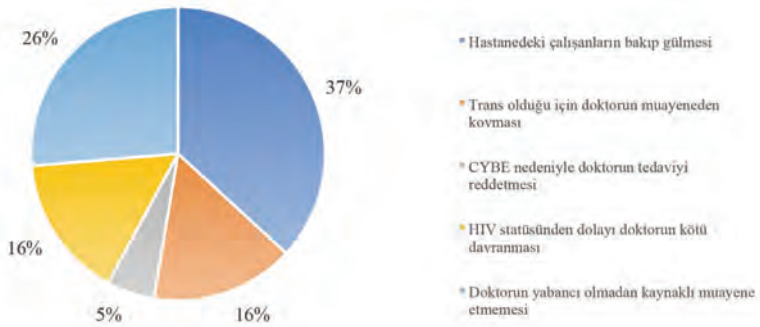
Gey mültecinin aktarımı

LGBTİ mülteciler; hastanelerde CYCKİD'den, yabancı olduklarından ve hastalıklarından türünden dolayı kötü muamele ve ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Buna ilişkin beyanda bulunan 18 kişinin %37'si hastanelerdeki insanların kendisine bakıp güldüğünü, %26'sı yabancı olduğundan dolayı doktorun kendisini muayene etmediğini, %16'sı trans olduğundan dolayı doktorun kendisini muayeneden kovduğunu, %16'sı HIV statüsünden dolayı doktorun kötü davrandığını, %5'i ise cinsel yolla bulaşan enfeksiyon (CYBE) nedeniyle doktorun tedaviyi reddettiğini ifade etmiştir. Bu tutumlar LGBTİ mültecilerin hastanelere gitmemesine ve tedaviye erişememelerine neden olmaktadır.

Hastanede Kötü Muamele ve Ayrımcılığa Maruz Bırakılma					
CYCKİD	Şehir				
	Yalova	Eskişehir	Kayseri	Diğer*	Genel Toplam
Belirtilmemiş		1			1
Gey	4			1	6
Lezbiyen		1			4
Trans Erkek		1	1		3
Trans Kadın		3			4
Genel Toplam	4	6	1	1	18

*Diğer: Belirtilmemiş

Hastanede Kötü Muamele ve Ayrımcılığa Maruz Bırakılma

“Bir buçuk ay boyunca hastaneye gidip geldim. Doktorlar çok kötü davranıyordu. Çok kötü bir haldeydim. İdrarımdan kan geliyordu. Bir tek profesör iyi davranırdı. Kızıl saçlı doktor çok kötü davrandı. Bir ay MR’ı beklemek zorunda olduğumu söyledi, beklemek zorundaydım. Hastanedeki kızıl saçlı doktor ‘Bunlara bakmak istemiyorum. Bunlar hasta olsun daha iyi’ dedi.”

Trans erkek mültecinin aktarımı

“Hemşireler eşimin yanında bana gülüyor. Hastanede sekreterler sürekli bana bakıyor.”

Trans kadın mültecinin aktarımı

“Midem için endoskopi yapılması gerekiyordu. Aç olarak gidilmesi gerektiği için ilaçlarımı alamadım. Saat 3 buçuğa kadar bekledim. Doktora HIV+ olduğumu söyleyince ‘Kalk, kalk, kalk!’ dedi. Endoskopi yapmadı. İstanbul’da yapmam gerektiğini söyledi. Hâlâ endoskopi yapmadılar, 5 ay sonraya randevu verdiler.”

Gey mültecinin aktarımı

“Küçük bir ameliyat olmak zorundaydım. Devlet hastanesine gittim. Sabah 8’deki randevuma öğleden sonra 2’de girebildim. Çünkü Türkiyelilere öncelik verdiler. Üstüne bir de hemşire kötü davranıyordu.”

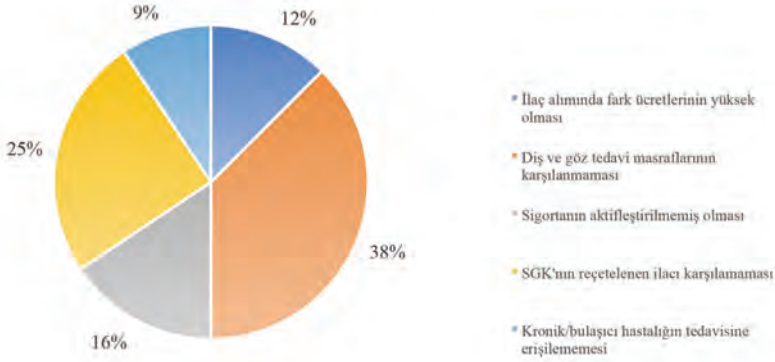
Gey mültecinin aktarımı

Görüşmelerde Sosyal Güvenlik Kurumu’ndaki (SGK) sistemsel sorunlara dair beyanda bulunan 29 kişinin %38’i diş ve göz alanındaki tedavi masraflarının karşılanmadığını, %25’i SGK’nın reçetelenen ilacı karşılamadığını, %16’sı SGK’nın aktifleştirilmemiş olduğunu, %12’si ilaç fark ücretlerinin yüksek olduğunu, %9’u ise SGK kapsamında kronik/bulaşıcı hastalığın tedavisine erişemediğini ifade etmiştir. En temel haklardan biri olan sağlık hakkına erişimde SGK önemli bir rol oynamaktadır. Mültecilerin sağlık sigortasının etkinleştirilmesi dışındaki sorunlar Genel Sağlık Sigortası’nın kapsamı ile bağlantılıdır. Vatandaşlar da aynı sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır.

Sosyal Güvenlik Sistemine İlişkin Yaşanan Sorunlar Nedeniyle Tedaviye Erişememe					
CYCKİD	Şehir				
	Denizli	Yalova	Eskişehir	Diğer*	Genel Toplam
Belirtilmemiş		1			1
Biseksüel Erkek			1		1
Gey	7	1	6	2	16
Lezbiyen	2	1	4		7
Trans Erkek			2		2
Trans Kadın	2				2
Genel Toplam	11	3	13	2	29

*Diğer: Burdur, Kırıkkale

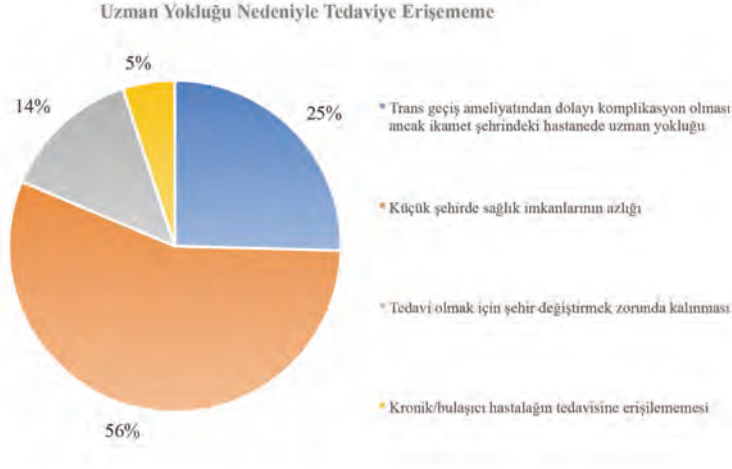
Sosyal Güvenlik Sistemine İlişkin Yaşanan Sorunlar Nedeniyle Tedaviye Erişememe

Özellikle küçük şehirlerde LGBTİ mülteciler sağlık imkânlarının azlığından ve uzman yokluğu nedeniyle tedaviye erişemediklerinden bahsetmiştir. Görüşmelerde konuya ilişkin beyanda bulunan 48 mültecinin %56'sı küçük şehirde sağlık imkânlarının az olduğunu, %25'i menşei ülkede yapılan trans geçiş ameliyatından dolayı komplikasyon yaşadığını ancak ikamet ettiği şehirdeki hastanede uzmanın olmadığını, %14'ü tedavi olabilmek için şehrini değiştirmek zorunda kaldığını, %5'i kronik/bulaşıcı hastalığın tedavisine erişemediğini söylemiştir.

Uzman Yokluğu Nedeniyle Tedaviye Erişememe						
CYCKİD	Şehir					Genel Toplam
	Denizli	Yalova	Eskişehir	Kayseri	Diğer	
Belirtilmemiş	1	4	3		1	9
Gey	1	5				6
İnterseks					1	1
Lezbiyen	1	2				3
Trans Erkek	8		2	1		11
Trans Kadın	8	1	7		2	18
Genel Toplam	19	12	12	1	4	48

*Diğer: Balıkesir, Burdur, Iğdır, Isparta

“Benim için en önemli şey sağlığım. Bende HPV var. Buradaki doktorlar o hastalığın ne olduğunu bile bilmiyorlar. Sıradan ilaçlar veriyorlar. ‘Git kanser ol, o şekilde tedavi olabilirsiniz’ diyorlar. Üniversite hastanesine gönderiyorlar, HIV testi yapıyorlar. Bu yüzden özel hastaneye gitmek zorunda kalıyorum. Özel Hastanede HPV testi yaptılar. Test sonuçlarımda HPV’nin 3 farklı çeşidinin bende olduğu ortaya çıktı.”

Lezbiyen mültecinin aktarımı

“HIV+’im, devlet hastanesine gittik. Doktor ‘Burada hiçbir şey yapılamaz’ dedi ve başka şehre sevk etti. Zamanım hep yollarda geçti. Bir buçuk ayda belgemi alabilirdim. 10 gün sonra tahlil için gittim. 1 ay sonra ultrason için gittim. Benim için cehennem gibiydi. Tahliller için çok para harcadım. İdrara çok sık çıkıyordum. Şimdi prostat kanseriyim. Midemde de problem var.”

Gey mültecinin aktarımı

Psikolojik Destek

LGBTİ mülteciler ülkelerinde maruz kaldıkları şiddet, Türkiye’de yaşadıkları adaptasyon sorunları, homofobik ve transfobik ayrımcılık ve şiddet nedeniyle psikolojik desteğe ihtiyaç duymaktadır. LGBTİ mültecilerin yeterli psikolojik destek alamaması ne yazık ki intiharlarla veya intihar teşebbüsleriyle sonuçlanabilmektedir.

Psikolojik destek konusunda BMMYK bünyesinde bulunan psikiyatristler ya da uydu kentlerdeki devlet hastanelerinde veya sivil toplum bünyesinde bulunan psikolog veya psikiyatristlerden destek almaktadırlar. Hastanelerde tercüman olmadığı için psikolojik desteğe özellikle uydu kentlerdeki SGDD ve İKGV ofislerin-

den erişebilmektedirler. Görüşmeler sırasında mülteciler tercüman kullanılması, desteği veren uzmanın toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği hakkında yeterli donanımına sahip olmaması ve önyargılar nedeniyle kendilerini rahat ifade edemediklerini dile getirmişlerdir.

Psikolojik Destek İhtiyacında Olduğunu Belirtenler						
CYCKİD	Şehir					
	Denizli	Yalova	Eskişehir	Kayseri	Diğer*	Genel Toplam
Belirtilmemiş	2	2			4	8
Biseksüel	1					1
Biseksüel Erkek			1		1	2
Gey	15	5	23	1	11	55
Lezbiyen	4	2	8	1	1	16
Trans Erkek	3					3
Trans Kadın	4	2	2		2	10
Genel Toplam	29	11	34	2	19	95

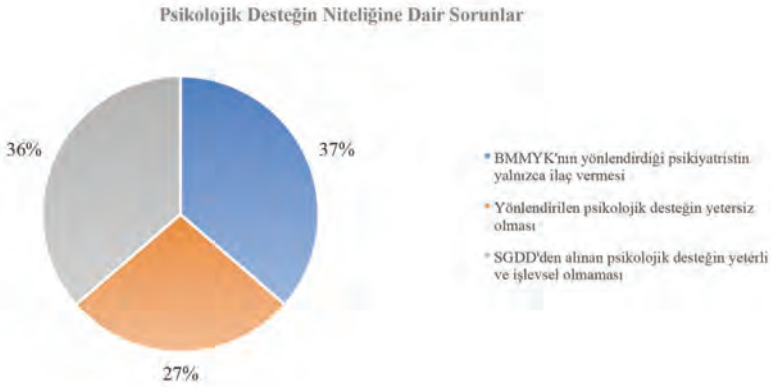
*Burdur, Balıkesir, Isparta, Ankara, Kırıkkale, İzmir Kastamonu, Bilecek, Ordu, Zonguldak

Psikolojik destek ihtiyacında olduğunu belirtenlerin sayısının bu kadar yüksek olması LGBTİ mültecilerin menşei ülkelerinde ve Türkiye’de birçok problem yaşadığını kanıtlar niteliktedir. Menşei ülkelerinde yaşamış oldukları şiddet ve ayrımcılığın Türkiye’de yabancı düşmanlığının eklenmesiyle devam ediyor oluşu, Türkiye’deki bekleme sürelerinin uzaması, çalışma izinleri olmadığı için maddi durumlarının çok kötü olması gibi nedenler LGBTİ mültecilerin psikolojik destek ihtiyacını giderek arttırmaktadır.

Yapılan görüşmelerde aldıkları psikolojik desteğin niteliğine ilişkin beyanda bulunan 9 mültecinin %37’si BMMYK’nın yönlendirdiği psikiyatristin yalnızca ilaç verdiğini, %36’sı SGDD’den alınan psikolojik desteğin yeterli ve işlevsel olmadığını, yüzde 27’si ise hangi kurumdan destek aldıklarını belirtmemişken, psikolojik desteğin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir..

Psikolojik Desteğin Niteliğine Dair Sorunlar						
CYCKİD	Şehir					Genel Toplam
	Denizli	Yalova	Kayseri	Eskişehir	Diğer*	
Gey			1		2	3
Lezbiyen	1	1		2		4
Trans Kadın	1					1
Trans Erkek	1					1
Genel Toplam	3	1	1	2	2	9

*Diğer: Isparta

“İran’da birçok problem yaşadım. ASAM’la konuştum, ‘Psikiyatriste git’ dediler. Devlet hastanesinde psikiyatrist ile görüştüm. İlaç verdi, ilaçlarım bitti. Ama bençe ihtiyacım ilaç değil, benim ihtiyacım konuşmak.”

Lezbiyen mültecinin aktarımı

Çalışma Hakkı

Mülteciler, Türkiye’de buldukları süre boyunca masraflarını kendileri karşılamak durumundalar. Çalışma izni konusunda yapılan yeni düzenleme, çalışma izni için gerekli şartları ve prosedürü kolaylaştırırsa da ne yazık ki sorunların çözümünde tek başına yeterli değildir. Mültecilerin ucuz iş gücü olarak görülmesi, çalışma izni alınması konusunda işverenlerin ve mültecilerin bilgi eksikliği, bu konuda devletin herhangi bir sosyal politikasının olmaması, yaşamlarını devam

ettirmek için çalışmak zorunda olan mültecileri ağır koşullarda, güvencesiz çalışmak durumunda bırakmakta ve sömürüye açık hale getirmektedir. Ayrıca 676 sayılı KHK ile yargı yoluna başvurma imkânı vermeden sınırdışı kararı alınabilmektedir. Bazı şehirlerde çalışma izni olmadan çalışmanın “kamu düzeni, kamu güvenliği ve kamu sağlığına tehdit oluşturduğu” iddia edilerek yetkililer tarafından sınırdışı kararı alındığı görülmüştür.

Yapılan görüşmelerde iş imkânlarının ve çalışma alanlarının şehirlere göre farklılaştığı tespit edildi. Mülteciler özellikle fabrikaların yoğun olduğu şehirlerde, fabrikalarda çalıştıklarını, yazın ise kafe ve restoranlarda daha rahat iş bulabildiklerini ifade ettiler. Haftada en fazla bir gün izin kullanmak şartı ile her gün 12 saat, günlük 30 ila 40 TL ya da aylık 700 ila 800 TL arasında değişen ücretlerle çalıştıklarını ve bunun yalnızca kira ve faturalara yettiğini, iş bulabilmek için kimliklerini sakladıklarını belirttiler. Translar ise görünürlük nedeniyle iş bulamadıklarını, bazı trans mülteciler ise iş bulabilmek için cinsiyet kimliklerine aykırı buldukları bir şekilde “erkek” ya da “kadın” gibi giyinmek zorunda kaldıklarını belirttiler.

Çok ağır koşullarda, iş güvenliği olmadan, kendi uzmanlıklarının dışında çalıştıklarını söyleyen mülteciler, bazen paralarını alamadıklarını da belirttiler. Bununla birlikte çalışma izninin olmaması, zaman zaman işyerlerine yapılan baskınlar nedeniyle sınırdışı tehdidi altında olduklarını ifade eden mülteciler hem fiziksel hem de psikolojik olarak çok yıprandıklarını, herhangi bir hak ihlalinde şikâyetçi olmaktan korktuklarını belirttiler.

Çalışma Alanları					
CYCKİD	Restoran/ Kafe	Tekstil	Çiftlik/Sanayi/ İnşaat/Mobilya	Diğer (berber, terzi, temizlik vs)	Genel Toplam
Belirtilmemiş			1	2	3
Biseksüel Erkek	2		1		3
Gey	27	19	15	16	77
Lezbiyen	7	8	1	16	32
Trans Erkek	6	1	2	1	10
Trans Kadın	2	3	1		6
Genel Toplam	44	31	21	35	131

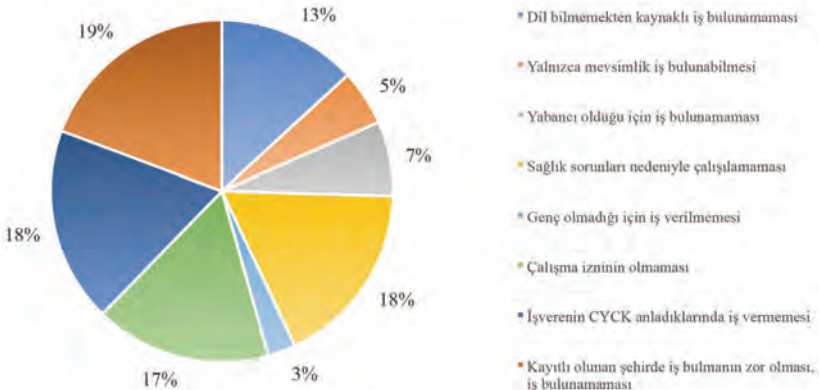
Yapılan görüşmelerde 84 kişi iş bulma/işe alım sürecinde sorun yaşadıklarını ifade etmiştir. İş bulabilmek için görünüşlerine dikkat ettiklerini ayrıca cinsel yönelim veya cinsiyet kimliklerini sakladıklarını belirtmişlerdir.

İş bulma/işe alım sürecinde sorun yaşadığını ifade eden kişilerin %19'u kayıtlı oldukları şehirlerde iş imkânlarını kısıtlı olduğunu ve iş bulamadıklarını, %18'i işverenin cinsel yönelim veya cinsiyet kimliklerini anladıkları için iş vermediğini, %18'i sağlık sorunları nedeniyle çalışmadığını, %17'si çalışma izni olmamasının iş bulmayı ve çalışmayı zorlaştırdığını, %13'ü dil bilmediğini için iş bulamadığını, %7'si yabancı olduğu için iş verilmediğini, %5'i yalnızca mevsimlik iş bulunabildiğini, %3'ü ise genç olmadığı için iş verilmediğini ifade etmiştir.

İş Bulma/İşe Alım Sürecinde Yaşanan Sorunlar							
CYCKİD	Şehir						Genel Toplam
	Denizli	Yalova	Eskişehir	İstanbul	Kayseri	Diğer*	
Androjen		1					1
Belirtilmemiş	1	2	2				5
Biseksüel Kadın						1	1
Gey	18	15	17	3	2	2	57
Lezbiyen	6	1	3				10
Trans Erkek	1						1
Trans Kadın	4	1	2			2	9
Genel Toplam	30	20	24	3	2	5	84

*Diğer: Burdur, Isparta, Kastamonu, Kırıkkale, Uşak

İş Bulma/İşe Alım Sürecinde Yaşanan Sorunlar

“Biz ailemize neden burada olduğumuzu hiçbir zaman söyleyemedik. Çünkü mülteci olduğumuzu bilmiyorlardı. Gerçekleri öğrenince bizim de restoranda çalışmamız gerektiğini anladık. Ama sorun şu ki İranlı sayısı çok arttı. Bu nedenle hiç iş yok. Restoran patronları yaşımızı görünce iş vermiyorlar ki! Arkadaşlarımızın yüzde doksanı bulaşıklık yapıyor. Bazıları da elektrikçilik yapıyor ama onlar zaten İran’da da elektrikçilik yapıyorlar. Kışları işler azalınca restoranlarda da iş bulmak daha da zorlaşıyor. Azeri arkadaşlar biraz olsun anılıyorlar. Ama bizim için iş yok.”
Gey mültecinin aktarımı

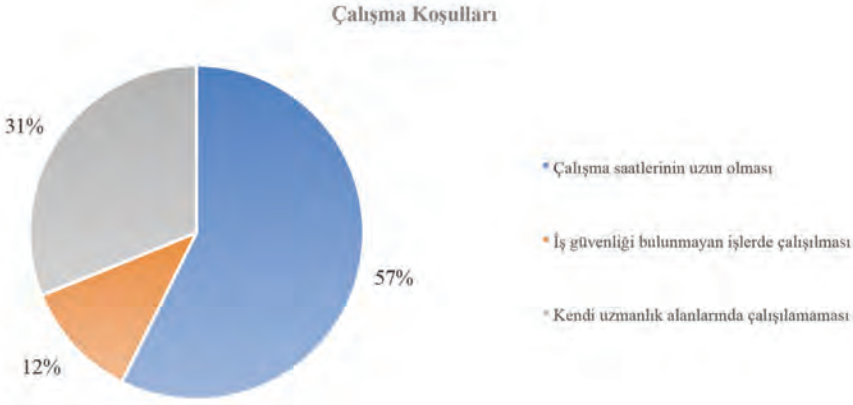
“İş izni için bazıları olur diyorlar bazıları Ankara’ya gidince alabilirsiniz diyorlar. Part time çalışıyorum. Teftiş gelince ben kafede müşteri gibi gidip masaya oturuyorum. Bize ceza yazarlarsa ödemek zorunda mıyız? İş yerinde herkesin söylediği ‘Siz devletten asgari ücret alıyorsunuz, devlet size maaş bağlıyor.’ Ben de madem maaş alıyoruz benim burada bu kadar saat işim ne diye sordum.”
Gey mültecinin aktarımı

“Ailem nerede olduğumu bilmiyordu ben de tekstile gitmeye karar verdim. Yüzüm ciddi bir yüzdü. Ama patronlar kızlarla görüşüp konuşmak istiyorlar. 2 gün çalıştıktan sonra siz buyurun gidin diyorlardı. Ben sadece lavabo temizlemek istiyordum dedim ama vermediler.”
Lezbiyen mültecinin aktarımı

Çalışma koşulları konusunda toplamda 50 mülteci beyanda bulunmuştur. Beyanda bulunan mültecilerin %57’si yani yarısından fazlası çalışma saatlerinin çok uzun olduğunu, %31’i kendi uzmanlık alanlarında çalışmadıklarını, %12’si ise güvencesiz işlerde çalışmak zorunda kaldıklarını ifade etmiştir.

Çalışma Koşulları							
CYCKİD	Şehir						
	Denizli	Yalova	Eskişehir	İstanbul	Kayseri	Diğer*	Genel Toplam
Belirtilmemiş	2		1				3
Gey	10	7	12	2		1	32
Lezbiyen	3	3	2		1	1	10
Trans Erkek	2		1				3
Trans Kadın	1					1	2
Genel Toplam	18	3	16	2	1	3	50

*Diğer: Burdur, Kırıkkale

“Maaş konusu o kadar kötü ki, çok az maaş veriyorlar. Problemimiz iş izni, aslında çok şey geliyor elimizden ama çok basit şeyler yapmak zorunda kalıyoruz. Ben aslında bilgisayar programcısıyım, server çok iyi biliyorum ama mümkün değil. İş izni olmadığı için hep düşük seviyeli işlerde çok hakaret görüyoruz. Tabi ki bu psikolojik durumumuzu da çok etkiliyor.”

Gey mültecinin aktarımı

“İş iznimizin olmadığını öğrendim. ASAM’da bir kişi ‘2-3 sene burada kalacaksın, git iş bul’ dedi. Dediği zaman iş olduğunu zannettim. İl Göç’e gittiğim zaman ‘burada iş olmaz yasadışı’ dedi, biraz endişelendim. 3-4 ay arkadaşlarım da yardımcı oldu. O arkadaşlardan bir kişi t-shirt yapımına iş ayarladı bana. Ben de kabul ettim. Gittiğimde iş çok zordu, ağırdı. Aylık 750 civarı maaş. Düşündüm bu iyidir. Ev arkadaşlarım olursa daha iyi olur diye düşündüm. Ailem mülteci olduğumu bilmiyordu. Ben çalışmak için gidiyorum dedim, gey olduğumu bilmiyorlardı. Arkadaşımı tuttular çalışma izni olmadığı için, ben korktum o olaydan sonra. Hapse gitmekten korkuyordum. İş yerinden çıktıktan sonra o ayın parasını vermediler. Yasadışı olduğu için şikâyet de edemedim.”

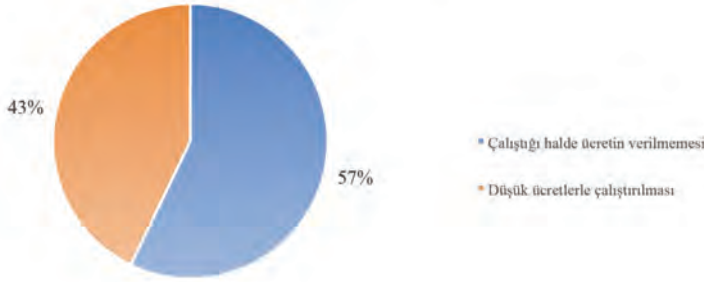
Gey mültecinin aktarımı

Çok düşük ücretlerle çok ağır koşullarda çalıştıklarını ifade eden mülteciler, çoğu zaman ücretlerini alamadıklarını ve hiçbir yere şikâyet edemediklerini söylediler. Ücretler konusunda sorun yaşadığını beyan eden 66 mültecinin %57’si çalıştığı halde ücretini alamadığını, %43’ü ise çok düşük ücretlerle çalışmak zorunda kaldığını ifade etmiştir.

Ücretlendirme Alanında Yaşanan Sorunlar						
CYCKİD	Şehir					Genel Toplam
	Denizli	Yalova	Eskişehir	İstanbul	Diğer*	
Belirtilmemiş	2	1			1	4
Gey	19	11	12	1		43
Lezbiyen	5	4	1		1	11
Trans Erkek	2		2			4
Trans Kadın	2		1		1	4
Genel Toplam	30	16	16	1	3	66

*Diğer: Burdur, Kırıkkale

Ücretlendirme Alanında Yaşanan Sorunlar

“İş iznimiz yok, çalışıyoruz arada ama hiç güvenliğimiz yok, paramızı da vermiyorlar. Polis geldi bir kere, patron gidin gidin dedi. Başka yerde de çalıştım yine para vermediler. Bir ay çalıştım vermedi maaşımı. Trans olduğumu öğrenseler zaten iş vermiyorlar.”

Trans kadın mültecinin aktarımı

“Geldiğimin ikinci ayında burada çalışmaya başladım. 3 hafta sonra patron ‘neden erkek müşterilere gülmüyorsun’ dedi. Bir daha gelmeyin dediler. Maaşımı da vermediler.”

Lezbiyen mültecinin aktarımı

“Terzi olarak çalışıyorum. Haftalık maaş alıyorum. Sabah 8 akşam 6’da çıkıyorum. Haftalık 200 TL alıyorum. Sadece pazar günü tatilim var. Kusura bakmayın çok

kötü insanlar patronlarım, kadınlar da erkekler de. Burası İran’dan 100 kat daha kötü. Burada sana iş vermek için yatmak istiyorlar çünkü yabancısın.”

Lezbiyen mültecinin aktarımı

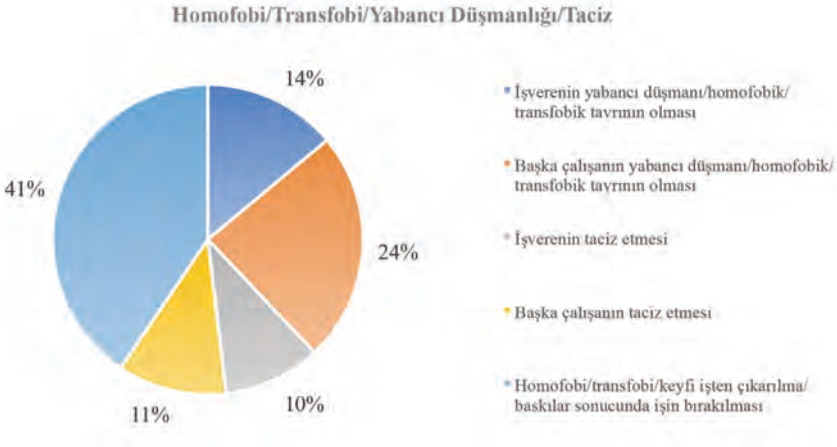
“Geldiğimin yedinci gününden beri çalışıyorum. Tekstilde hamallık yapıyorum. Türklere 70 lira bana 30 lira veriyorlar. Türkçe bilmiyorum. İş iznim yok, maaş çok az. Tekstilde çalışırken İranlı arkadaşlarım gey olduğumu fotolardan anladı ve kovuldum. En son 85 lirami vermediler. Sonra zımpara ve astar işi yapmaya başladım. Sorunlar yaşadığımdan dolayı kimsenin gey olduğumu anlamasını istemedim.”

Gey mültecinin aktarımı

Görüşme yapılan mültecilerden 74 kişi tarafından çalışma hayatında homofobi, transfobi, yabancı düşmanlığı veya taciz ile karşılaştıkları beyan edilmiştir. İşlerini kaybetmemek için kimliklerini gizlemek zorunda olduklarını dile getiren mülteciler, yabancı düşmanlığı üzerinden çeşitli hakaretlere maruz kaldıklarını, kimlikleri anlaşıldığında ise işten çıkarıldıklarını belirttiler. Özellikle lezbiyen mülteciler, Türkiyeli işverenler tarafından cinsel tacize uğradıklarını ve çoğu zaman bu yüzden işten çıktıklarını ya da kimliklerini açıkladıklarında işten çıkarıldıklarını söylediler.

Beyanda bulunan 74 mültecinin %41’i homofobi/transfobi nedeniyle ve keyfi olarak işten çıkarıldıklarını ya da baskılar sonucunda işten ayrılmak zorunda kaldıklarını, %24’ü başka çalışanların homofobi/transfobi/yabancı düşmanı tavrıyla karşılaştığını, %14’ü işverenin homofobi/transfobi/yabancı düşmanı tavrıyla karşılaştığını, %11’i başka çalışanlar tarafından taciz edildiğini, %10’u ise işveren tarafından taciz edildiğini ifade etmiştir.

Homofobi/Transfobi/Yabancı Düşmanlığı/Taciz						
CYCKİD	Şehir					
	Denizli	Yalova	Eskişehir	İstanbul	Kayseri	Genel Toplam
Belirtilmemiş	2	1				3
Biseksüel Erkek	1		1			2
Gey	18	7	14	1	1	41
Lezbiyen	8	4	3	1	1	17
Trans Erkek	1		2	1		4
Trans Kadın	5				2	7
Genel Toplam	35	12	20	3	4	74

“İran’da kuaförde çalışıyordum. Burada da aynı yerde çalıştım ama maalesef hiç fark yok iki ülke arasında. Herkesin homofobisi var burada da. Ben burada hem İranlılardan hem Türklerden korkuyorum. Erkek iş arkadaşlarım ilişki istiyorlar. Reddediyorum, işimi kaybediyorum.”

Lezbiyen mültecinin aktarımı

“Organize sanayide çalışıyorum. Demir fabrikasında çalışıyorum. Straight¹⁹ gibi davranıyorum. Şaka yaptıklarında gülüyorum. Mesela yeşil bile giysem herkes bakıyor. Küpe bile takmıyorum. İşte çok ağır şeyler taşıyorum. Her biri 25 kg, ben neden buradayım, okuyordum ben, neden buraya düştüm diye ağlıyorum bazen.”

Gey mültecinin aktarımı

“Ben şu an çalışmıyorum. Bir sene çalıştım paramı vermediler. Sürekli işten çıkarıyorlardı. Bir sene aralıklarla çalıştım. En son elektrik işleri yapıyordum. Ama devamlı olarak ‘Kız arkadaşın nerede, neden evlenmiyorsun, neden buraya geldin’ soruları soruluyordu. ‘Bunda bir problem var’ diyorlardı kendi aralarında. Kıyafetime çok dikkat ediyordum ama ona rağmen kimlerle görüştüğümü kurcalıyorlardı. Aslında bu tarz kıyafetleri sevmiyoruz ama mecburen böyle giyiniyoruz. İş çok büyük bir problem. O iş benim için çok ağır ve çok tehlikeli bir işti. Defalarca merdivenlerden düştüm. Nefes alamıyordum, ilaç kullandım. Doktor bu işe devam etmemelisin dedi.”

Gey mültecinin aktarımı

“İşte trans olduğumu bilmiyorlar. Yanlarına oturduğumda öyle şeyler duyuyoruz ki ağlayamıyorum ama kelime de bulamıyorum. ‘Bunlar Allah’ın günahkârları, Al-

¹⁹ Heteroseksüelleri tanımlamak için kullanılan bir kavram

lah bunları sırf cezalandırmak için yaratmış. Biz yemek yerken bunları görünce midemiz bulanıyor’ diyorlar.”

Trans erkek mültecinin aktarımı

Sosyal Destek ve Sosyal Hizmet

Hem YUKK hem YUKK Uygulama Yönetmeliği’ne göre ihtiyaç sahibi mültecilerin sosyal yardım ve hizmetlere erişiminin sağlanabileceği hükme bağlanmıştır. Ancak ihtiyaç sahibi kişilerin nasıl belirleneceği, sosyal destek sağlanan mültecilerin hangi kriterlere göre tespit edileceğine ilişkin bir açıklık bulunmamaktadır. Her ne kadar YUKK Uygulama Yönetmeliği 106. maddede kriterler sayılmışsa da prosedürel bir düzenleme bulunmamaktadır. Mevzuata göre ihtiyaç sahibi olanlara verilebilecek sosyal yardım ve hizmet desteği, İçişleri Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından belirlenen usul ve esaslara göre sağlanmaktadır. Ancak adı geçen bakanlıkların hangi kriterlere göre değerlendirme yaptıkları ya da başvuru beklemeden ihtiyaç sahibi mültecilerin tespit edilmesine ilişkin bir çalışma yapıp yapmadıkları açık değildir.

YUKK’ta özel ihtiyaç sahiplerine ilişkin prosedürel kolaylıklar ve ayrıcalıklar düzenlenmiştir. Ancak özel ihtiyaç sahibi mülteciler içerisinde LGBTİ’ler yer almamıştır ve yasada LGBTİ mültecilerin hassasiyetlerine ilişkin herhangi bir düzenleme de mevcut değildir. Bu da LGBTİ’lerin sosyal hizmetlere ve sosyal desteklere erişimini zorlaştırmaktadır.

Aynı şekilde YUKK Uygulama Yönetmeliği’nde başvuru sırasında kişilerin özel ihtiyaç durumlarına ilişkin beyanların da alınacağı hususu belirtilmiştir. LGBTİ mültecilerin özel ihtiyaç durumlarını ve kimliklerini rahatça ifade edebilmeleri için uygun ortamın sağlanmadığı açıktır. Gerek kimlikleri hakkında konuşmanın kolay olamaması gerekse başvuruyu alan görevlilerin toplumsal cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve interseks durum hakkında yeterli bilgisinin bulunmaması ve bireysel önyargıları LGBTİ mültecilerin kendilerini ifade etmelerini ve bunun sonucunu olarak sosyal hizmetlerden faydalanmalarını engellemektedir.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nda “cinsel yönelim”, “cinsiyet kimliği” ve “interseks durum”un ayrımcılığa karşı korunan temeller arasında yer almaması, LGBTİ’lere yönelik yapılan ayrımcılığın kurumsallaşması anlamına gelmektedir. Kanunla birlikte kurulan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu’nun (TİHEK) tarafsızlığı ve işlevi sivil toplum tarafından eleştirilmiştir, kanunun ve kurumun ayrımcılığın önlenmesi konusunda işlevsiz olduğu belirtilmiştir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB) kurulmadan önce faaliyet gösteren Sosyal Hizmet ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) 2010’da “Sığınmacı Mültecilere Ait İşlemler” konulu bir genelge yayımlamıştır. Bu genelgenin E maddesinde mültecilerin toplum merkezleri ve aile danışma merkezlerinde verilen

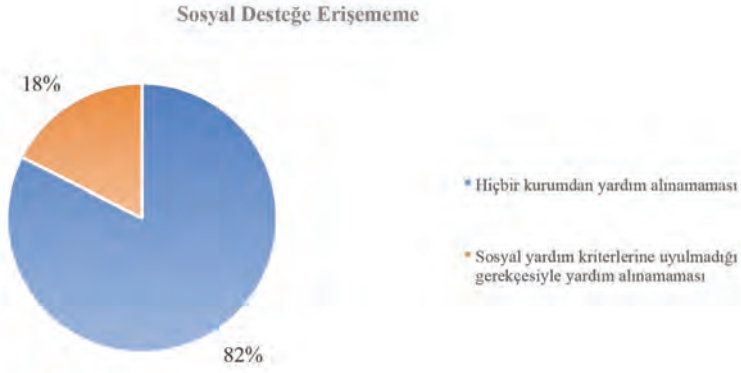
diğer hizmetlerden yararlanmaları konusunda gerekli kolaylığın sağlanmasından, kamu, kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve yerel yönetimlerle işbirliği yapılarak bölge halkı ile mültecileri kaynaştıracak program ve projelerin geliştirilmesinden, İl Sosyal Hizmetler Müdürlüklerinin, gerektiğinde psiko-sosyal destek hizmeti almak üzere bu alanda çalışmalar yürüten sivil toplum örgütleriyle işbirliği yapması gerektiğinden bahsedilmiştir. Genelgede bu madde olmasına rağmen LGBTİ mülteciler sosyal desteklerden yararlanamamakta ve sosyal hizmetlere erişememektedir. LGBTİ mülteciler söz konusu olduğunda kurumların kendilerini yok saydığını beyan etmişlerdir.

Uydu kentlerdeki sosyal destek programları valiliklere bağlı olan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları (SYDV) tarafından yürütülmektedir. ASPB'ye bağlı İl Müdürlükleri de sosyal destek konusunda mültecileri SYDV'lere yönlendirmektedir. SYDV'lere başvuru yapan LGBTİ mültecilerin birçoğu kriterlere uymadıkları gerekçesiyle sosyal desteklerden faydalanamadıklarını ifade etmişlerdir. SYDV'lerin belirlediği "aile, engelli, hasta veya çocuklu yalnız kadın olmak" gibi kriterlere genellikle uymayan LGBTİ mülteciler hassas grup olarak değerlendirilmediklerini vurgulamışlardır. SYDV'lerden sosyal destek almış olan az sayıdaki LGBTİ mülteciler ise bu desteğin çok az miktarda ve tek seferlik olduğunu belirtmişlerdir. Olumlu bir örnek olarak Eskişehir'de sosyal destek veren Tepebaşı SYDV'de mülteci birimi bulunsa da bu kurumda bile LGBTİ mülteciler desteklere erişimde problemler yaşamaktadır.

Sosyal desteğe erişemediğini belirten 55 LGBTİ mültecinin %82 hiçbir kamu kurumundan bir gerekçe gösterilmeksizin destek alamadıklarını, %18'i ise sosyal destek kriterlerine uymadıkları gerekçesiyle sosyal destek alamadıklarını ifade etmişlerdir.

Sosyal Desteğe Erişememe						
CYCKİD						
	Denizli	Yalova	Eskişehir	Kayseri	Diğer*	Genel Toplam
Belirtilmemiş	3	1	2		1	7
Biseksüel Erkek			1			1
Biseksüel Kadın					1	1
Gey	5	4	14	1	6	30
Lezbiyen	5		2		1	8
Trans Erkek			2	1		3
Trans Kadın	2		3			5
Genel Toplam	15	5	24	2	9	55

*Diğer: Ordu, Burdur, Isparta, Adana, Uşak, Kırıkkale

Bütün bunlar birlikte değerlendirildiğinde; LGBTİ mültecilerin özel gereksinimleri ve spesifik sorunlarının çözümü konusunda yetkililer tarafından somut adımların atılmadığı için mültecilerin sosyal hizmetlere erişimi konusunda maruz kaldıkları ayrımcılığın katlanarak devam edeceği ortadadır.

“Durumumuz çok kötü olduğu için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı’na gitmem gerekiyordu. Gittiğimde bana destekten faydalanabilmen için ‘Ya Suriyeli ya hamile ya engelli olacaksın ya da evin çok kötü olacak’ dediler.”

Trans erkek mültecinin aktarımı

“Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı’na adımızı yazdırdık. Evimize gelip bakacaklarını söylediler. 1-2 ay sonra neden gelmediklerini sorduk. Bize ‘Müslüman mısınız?’ sorusunu sordular. 2 hafta sonra arayacağız dediler. 1 ay geçmesine rağmen aramadılar.”

Gey mültecinin aktarımı

“Maddi destek için Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı’na başvurabileceğimizi söylendi. Orada o kadar kötü davrandılar ki. Abim memura İngilizce olarak ‘Bu kadar yüksek sesle homoseksüel deme. Neden bu kadar yüksek sesle söylüyorsun’ dedi. SYDV’deki memur ‘BMMYK yalan söylüyor, size yardım etmeyecekler’ dedi. Ardından formu doldurmamız gerektiğini ama bize maddi destek sağlamayacaklarını söyledi.”

Gey mültecinin aktarımı

“Prostat ilaçları çok pahalı. Raporlarımı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı’na götürdüm. ‘Bunları sigorta karşılamıyor’ dediler. Ardından bir memur ‘Neden geldiniz? Kendi ülkenize geri dönün, gidin!’ dedi.”

Gey mültecinin aktarımı

Sosyal Hayat

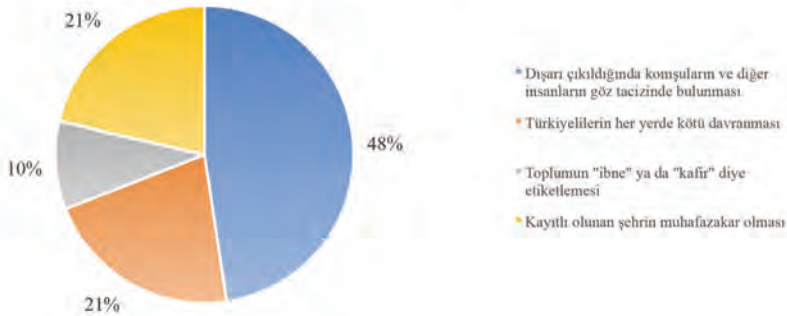
Uydu kentlerde hayatlarını sürdüren LGBTİ mültecilerin sosyal hayatları yok denecek kadar sınırlanmıştır. Yapılan görüşmelerde bu sınırlanmanın birçok nedeni olduğunu paylaşmışlardır. Günde ortalama 10-12 saat ağır şartlarda çalışan LGBTİ mülteciler günlerinin yarısının çalışmakla, diğer yarısının ise uyumak ve dinlenmekle geçtiğini vurgulamışlardır. Çalışmalar bile sosyal hayatta birçok problemle karşı karşıya kaldıklarını ifade etmişlerdir.

Yerel halktan kaynaklı sorunlarını aktaran 40 mültecinin %48'i dışarı çıktıkları zaman insanların kendilerine baktıklarını, %21'i kayıtlı oldukları şehrin çok muhafazakâr olduğunu, %21'i her yerde kendilerine kötü davranıldığını, %10'u ise toplumun kendilerini "İbne" ya da "kâfir" diye etiketlediğini beyan etmiştir.

Toplumdan Kaynaklı Sorunlar							
CYCKİD	Şehir						Genel Toplam
	Denizli	Yalova	Eskişehir	İstanbul	Kayseri	Diğer*	
Androjen		1					1
Belirtilmemiş			1				1
Biseksüel Erkek						1	1
Gey	4	12	3	1	2	1	23
Lezbiyen	6				1	1	8
Trans Erkek			1				1
Trans Kadın	1	1	2			1	5
Genel Toplam	11	14	7	1	3	4	40

*Burdur, Kırıkkale

Toplumdan Kaynaklı Sorunlar

İletişime geçilen LGBTİ mültecilerin bir kısmı dışarı çıktıklarında komşuların ve diğer insanların göz tacizinde bulunduğunu, Türkiyelilerin her yerde kendilerine kötü davrandığını, toplumun kendilerini “ibne” veya “kâfir” olarak etiketlediğini ve kayıtlı olunan şehirlerinin muhafazakâr olduğunu beyan etmişlerdir.

“Sayı o kadar arttı ki Türkler ‘Neden Türkiye’ye sadece ibneler ve kâfirler geliyor? diyor. Polisler de ‘Ya kâfirler ya LGBTİ’ler geliyor. O işi kendi ülkenizde yapmalısınız. Neden bizim ülkemizde bunları yapıyorsunuz? Biz size bakmayacağız. Siz kendi başınızın çaresine bakacaksınız’ diyor.”

Gey mültecinin aktarımı

LGBTİ mültecilerin ikamet ettikleri uydu kentlerde güvenlik endişesi yaşadıkları gözlemlenmiştir. Güvenlik endişeleri olduğunu belirten 80 mültecinin %54’ü kimliklerini gizlemek zorunda bırakıldıklarını, %26’sı kendini güvende hissetmediği için dışarı çıkmadığını, %9’u evde bile rahat hissetmediğini ve sürekli perdelerin kapalı olduğunu, %7’si diğer mültecilere başvuru sebebinin söyleyemediğini, %4’ü ise mülteci toplumundaki baskılar nedeniyle giyimini değiştirmek zorunda kaldığını ifade etmiştir. Güvenlik endişesi yaşayan LGBTİ mülteciler imza günleri dışında evden çıkmak istemediği tespit edilmiştir.

Güvenlik Endişesi							
CYCKİD	Şehir						
	Denizli	Yalova	Eskişehir	İstanbul	Kayseri	Diğer*	Genel Toplam
Belirtilmemiş			2		1	1	4
Gey	23	10	20	1	1	1	56
Lezbiyen	9	2	1			1	13
Trans Erkek	3						3
Trans Kadın	3	1					4
Genel Toplam	38	13	23	1	2	3	80

*Balıkesir

“Evde bile rahat değiliz. Evde iki erkek olduğunu görmesinler diye güneşliğı açmıyoruz. Merdivenlerden biri inerken onun gitmesini bekliyoruz, ondan sonra biz iniyoruz.”

Gey mültecinin aktarımı

“Erkekler saçlarım ve kıyafetlerimden dolayı beni çok rahatsız ediyorlardı. Homofobik bir erkek bana saldırdı. Lezbiyen olduğumuzu yüzüklerimizden anlamış. Bana ‘Sen erkek bulamadığın için kızlarla yatıyorsun’ dedi. Parmağımı kırdı. ASAM’da şikayet et dediler ama korktuğum için şikayet edemedim. Şu anda çalıştığım yerde kıyafetlerimden dolayı rahatsız ediliyorum. Saçlarımı uzattığımdan beri daha az sorun yaşıyorum.”

Lezbiyen mültecinin aktarımı

“Buradaki Iraklılar saçlarıma, tarzıma hala karışıyorlar. Bu yüzden tarzımı, kıyafetlerimi, her şeyimi değiştirdim.”

Gey mültecinin aktarımı

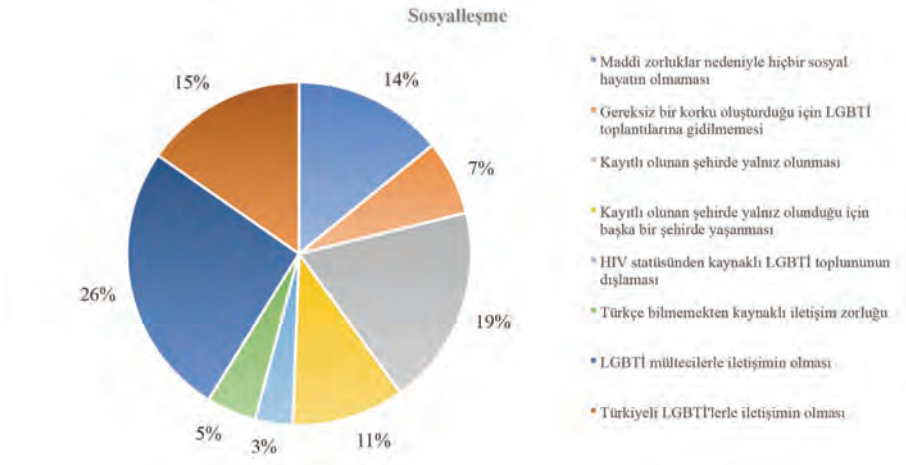
Sosyalleşmeye dair 65 mülteci beyanda bulunmuştur. Beyanda bulunan mültecilerin %26’sı LGBTİ mültecilerle, %15’i Türkiyeli LGBTİ’lerle ilişkilerinin olduğunu belirtmiştir. Türkiyeli LGBTİ’lerle ilişkileri olan LGBTİ mültecilerin Türkçe veya İngilizce bildiği görülmüştür. Buna karşın %5’i Türkçe bilmemekten kaynaklı olarak iletişim sorunu yaşadığını vurgulamıştır.

Beyanda bulunan LGBTİ mültecilerden %19’u kayıtlı olduğu şehirde yalnız olduğunu, %11’i kayıtlı olduğu şehirde yalnız olduğu için farklı bir şehirde yaşadığını ifade etmiştir. Maddi durum da sosyal hayatı etkileyen sebeplerden birisidir, beyanda bulunan mültecilerin %14’ü maddi zorluklar nedeniyle hiçbir sosyal hayatının olmadığını belirtmiştir. Bu durum LGBTİ mültecilerin çoğu zaman kimseyle görüşmeden günlerini geçirmelerine neden olmaktadır. Görüşme sırasında danışanlardan biri, bir senedir birlikte yaşadığı köpekten başka kimseyle görüşmediğini paylaşmıştır.

LGBTİ mülteciler kimliklerinin ve bulaşıcı hastalıklarının bilinmesinden korktukları için bir araya gelme konusunda çekinmektedirler. %7’si gereksiz bir korku oluşturduğu için LGBTİ toplantılarına gidemediğini ifade etmiştir. %3’ü ise HIV ile enfekte olduğu için LGBTİ toplumundan dışlandığını beyan etmiştir.

Sosyalleşme							
CYCKİD	Şehir						
	Denizli	Yalova	Eskişehir	İstanbul	Kayseri	Diğer	Genel Toplam
Belirtilmemiş	1	1	2			2	6
Biseksüel Kadın						1	1
Gey	17	4	12	2	1	2	38
Lezbiyen	8	1	1			1	11
Trans Erkek	1				1		2
Trans Kadın	3		1			3	7
Genel Toplam	30	6	16	2	2	9	65

Diğer: Ordu, Burdur, Balıkesir, İzmir, Antalya, Uşak, Kırıkkale

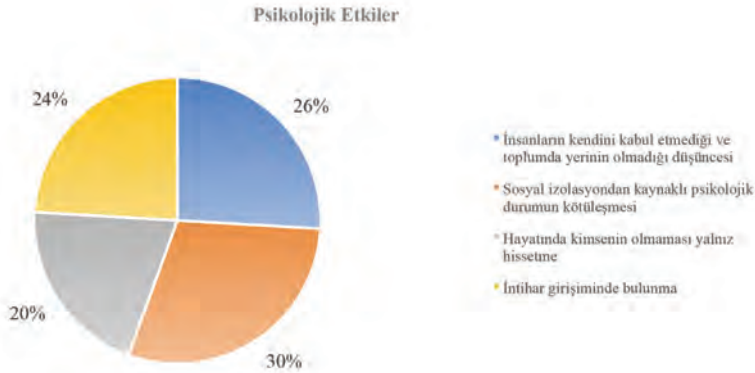
LGBTİ mültecilerin yoğunlukta olduğu ve görece görünür olduğu Eskişehir ve Denizli'de, sosyal hayatın kendi komüniteleri içerisinde sürdüğünden söz edilebilir. Ancak bu topluluğa dahil olmak istemeyen ve/veya dahil olamayan kişilerin herhangi başka bir sosyalleşme ortamı da kalmamış durumdadır.

Sosyal izolasyondan dolayı insanların kendilerini kabul etmediğini düşünen LGBTİ mültecilerin psikolojik durumları kötüleşmektedir. Bu durum intihar girişiminde bulunma gibi olaylara yol açabilmektedir.

Sosyal izolasyonun psikolojilerine etkilerine değinen 48 mültecinin %30'u psikolojik durumlarının kötüleştiğini, %26'sı insanların kendini kabul etmediğini ve bu toplumda yerinin olmadığını, %24'ü intihar girişiminde bulunduğunu, %20'si ise kendini yalnız hissettiğini ifade etmiştir.

Psikolojik Etkiler						
CYCKİD	Şehir					
	Denizli	Yalova	Eskişehir	Kayseri	Diğer*	Genel Toplam
Belirtilmemiş	4		2		3	9
Biseksüel Kadın					1	1
Gey	11	1	14	1	2	29
Lezbiyen	4					4
Trans Erkek	1					1
Trans Kadın	3	1				4
Genel Toplam	23	2	16	1	6	48

*Diğer: Ankara, Uşak, Kırıkkale

Homofobiyi, transfobiyi ve yabancı düşmanlığını neredeyse hayatlarının her anında hisseden LGBTİ mülteciler için yaşamak nefes almaktan öteye geçememektedir. Bu durum sosyal hayatın sürdürülebilir hale getirilmesini imkânsız kılmaktadır. Kısa vadede LGBTİ mültecilerin kendilerini rahat hissedebileceği, sosyalleşebileceği güvenli alanlar yaratılmalıdır. Uzun vadede ise toplumun farkındalık kazanmasına yönelik çalışmalar yapılmalı, LGBTİ mültecilerin topluma entegre olabilmesi için mücadele edilmelidir.

Nefret Saikiyle Cinsel, Fiziksel, Psikolojik Şiddet ve Ayrımcılık (Uygulayıcısı: kamu görevlisi, yerel halk, mülteci komünitesi)

Görüşmelerin gerçekleştiği her şehirde homofobi ve transfobi bahsedilen en önemli durumlardan biri oldu. Bu durum görece daha muhafazakâr olan şehirlerde, daha yoğun olduğundan çoğu LGBTİ mülteci kendilerini dışarıya açmamayı

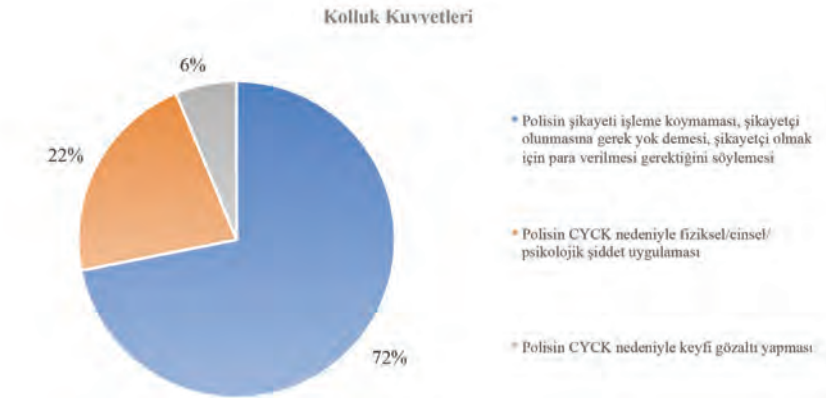
tercih ettiklerini söylediler. Görüşülen trans kadınlar, çalışabilmek ve transfobiye maruz kalmamak için cinsiyet kimliklerini gizlediklerini ve bu durumun onları psikolojik olarak oldukça etkilediklerini dile getirdiler.

LGBTİ'lerin görece açık yaşayabildikleri şehirlerde bile yabancı düşmanlığıyla iç içe geçmiş homofobik ve transfobik söylemlere maruz kaldıklarını ilettiler.

Gerek homofobik gerek transfobik şiddetin polis ve yetkililerce ciddiye alınmıyarak suçluların bulunması konusunda iş yavaşlatma olduğunu ve gereken prosedürün uygulanmadığı bilgisi de iletildi. Bu durum mülteciler için güvensiz bir yaşam alanı yaratmakla beraber, psikolojik olarak sürekli tedirginlik halini beraberinde getirmektedir.

Kolluk kuvvetleri ile yaşadıkları olumsuzlukları dile getiren 30 mültecinin %72 gibi ciddi çoğunluğu polisin şikayeti işleme koymadığını, şikayetçi olunmasına gerek olmadığı veya şikayetçi olunması için para verilmesi gerektiğini ifade etmiştir, %22'si polis tarafından şiddete maruz bırakıldığını ve %6'sı ise keyfi olarak gözaltına alındığını söylemiştir.

Kolluk Kuvvetleri	
CYCKİD	
Belirtilmemiş	1
Biseksüel Erkek	1
Gey	19
Lezbiyen	3
Trans Kadın	6
Genel Toplam	30

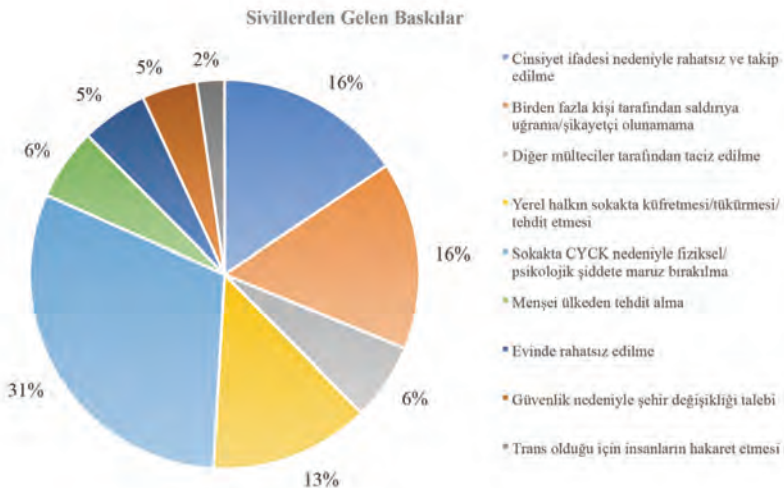

LGBTİ mültecilerin uğradıkları homofobik ve transfobik saldırı ve cinsel taciz sebebiyle yaşamak istedikleri hayattan mahrum bırakılmakta ve hayata bağlanmalarını sağlayan kimliklerinin dışına çıkmaya zorlanmaktadır.

Türkiye'de sivillerden gördükleri baskıları dile getiren 96 mültecinin %31'i CY-CK'dan kaynaklı sokakta fiziksel/psikolojik şiddete maruz kaldığını, %16'sı birden fazla kişi tarafından saldırıya uğradığını fakat şikayetçi olmadığını, %16'sı cinsiyet ifadesi nedeniyle rahatsız ve takip edildiğini, %13'ü yerel halkın sokakta küftüğünü/tükürdüğünü/tehdit ettiğini, %6'sı diğer mülteciler tarafından taciz edildiğini, %6'sı halen menşei ülkeden tehdit aldığını, %5'i evinde bile rahatsız edildiğini, %5'i güvenlik nedeniyle şehir değiştirmek istediğini, %2'si ise trans olduğu için insanların hakaret ettiğini beyan etmiştir.

Sivillerden Gelen Baskılar							
CYCKİD	Şehir						Genel Toplam
	Denizli	Yalova	Eskişehir	İstanbul	Kayseri	Diğer*	
Androjen		1					1
Belirtilmemiş	2		2			1	5
Biseksüel Erkek	1					1	2
Gey	19	10	21	2	1	5	58
Lezbiyen	10	1	1				12
Trans Erkek	2		1				3
Trans Kadın	10	1	3			1	15
Genel Toplam	44	13	28	2	1	8	96

*Diğer: Ankara, Iğdır, Kırıkkale, Bilecik

“4-5 kişi beni çok kötü dövdü, 3 ay akşam aynı kişilerce darp edildim, darp raporum var. Polis götürdü hastaneye. Ama şikayetçi olsam 2 sene davam sürer. Polise gittim dedim şikayetçi olacağım. İranlıyım dedim. ‘Sen şikayetçi olamazsın’ dedi.”
Belirtilmemiş

“Bir akşam evde taşla camımızı kırdılar, kız arkadaşım çok korktu. Giriş katta oturuyorduk. Bacağıma da cam geldi. Polisi aradık, polis geldi. Kişiler kaçmış. Aslında komşunun çocuğuymuş yapan. Polis siz bir Türk’ten şikayetçi olamazsınız dedi, şikâyeti geri çektik. O sırada komşu, ‘Bunlar pis insanlar’ dedi. Sokaktaki insanlar imza toplamış biz gidelim diye.”

Lezbiyen mültecinin aktarımı

“Ev sahibimiz depozitoyu vermedi. ASAM, ‘Polise gidin’ dedi. Polis de ‘Bir şey yapamayız’ dedi. Polisteki tercüman şikâyet edebilmeniz için 150 TL vermeniz gerek, eğer şikâyet edersen çıkış zamanında sıkıntı olur dedi.”

Gey mültecinin aktarımı

“Buraya geldim ama burada da beter durumdayım. Biz de bardak gibi bir yere kadar alabiliyoruz, o kadar. Tükürüyorlar. Top diyorlar. Pantolonumuz ya da küpemizden dolayı bize özellikle yaşlı insanlar çok ağır laflar söylüyor. ‘Bunlar geldi, devlet kiraları arttırdı’ diyor. Partnerimi hastaneye götürdüm. Hastanedeki yaşlı kadın kötü kötü bakıp bastonla vurdu, git buradan dedi. Bunlar bizden nefret ediyorlar. İranlı olduğunu anladıkları anda küfrediyorlar.”

Gey mültecinin aktarımı

“Bizim çocuklarımızı burada dövdüler sokakta, polise şikâyet ettik. Polis bize, ‘İstemiyorsanız gidin’ dedi. Devlette çalışana ben ne yapabilirim?”

Lezbiyen mültecinin aktarımı

BMMYK ve Yerleştirme

LGBTİ mültecilerin tamamı yerleştirme için uzun bekleme süreleri nedeniyle mağdur olduklarını ve Türkiye’de hak ve hizmetlere eşit düzeyde erişmeleri mümkün olmadığı sürece Türkiye’de kalmanın her geçen gün kendileri için daha da zorlu hale geldiğini vurgulamışlardır.

Başvuruların, özellikle 2017’nin başlarında Kanada ve ABD tarafından çarpıcı biçimde azaldığı gerçeği, görüşmeciler için belirsiz bir geleceğe yol açmaktadır ve bu belirsizliğin psikolojik olarak yıpratıcı etkileri olduğu görülmüştür.

Yerleştirme süreciyle ilgili en fazla dile getirilen hususlardan bir tanesi de psikolojik destek almanın üçüncü ülkeye yerleştirmeye engel olacağı düşüncesidir. LGBTİ mülteciler ciddi psikolojik/psikiyatrik destek ihtiyacında olsalar dahi bu

desteğin bilgisinin BMMYK'daki dosyalarına işleneceğini düşünmekte bu sebeple ülkelerin kendilerini kabul etmeyeceğinden endişe etmekte ve bunun sonucu olarak psikolojik destek almayı reddetmektedirler.

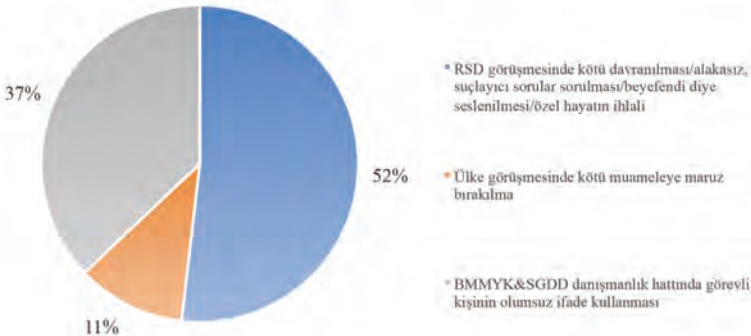
“Depresyona girdim, kimseyi görmek istemiyorum ama psikolojik destek alırsam dosyam etkilenir diye duydum. En azından daha zor şartlarla alıyormuş ülke.”

Trans kadın mültecinin aktarımı

Gerçekleştirilen görüşmelerde 24 kişi BMMYK çalışanından kötü muamele gördüğüne dair beyanda bulunmuştur. Beyanda bulunanların %52'si RSD görüşmesini gerçekleştiren kişinin kötü davrandığını, alakasız ve suçlayıcı sorular sorduğunu, trans kadın olan görüşmecilere “beyefendi” şeklinde hitap edildiğini ve özel hayatın ihlal edildiğini belirtmiş; %37'si BMMYK & SGDD danışma hattındaki görevlinin olumsuz ifadeler kullandığını belirtmiş; %11'i ise yüz yüze ya da telefon yoluyla gerçekleşen ülke görüşmesinde çok kötü davranışlara maruz kaldığını ifade etmiştir (bağırma, olumsuz bir tavırla “ o halde yerleştirilmek istemiyorsun” ifade etme gibi).

BMMYK Çalışanından Kötü Muamele Gördüğünü Belirtenler	
CYCKİD	
Belirtilmemiş	4
Biseksüel Erkek	2
Gey	6
Lezbiyen	8
Trans Erkek	3
Trans Kadın	1
Genel Toplam	24

BMMYK Çalışanından Kötü Muamele Gördüğünü Belirtenler

“Musahabe aslide (BMMYK mülteci statü belirleme RSD görüşmesi) çok soru sordular sabah 8’de başladı ve 16:00’da bitti. Cinsellik hakkında çok soru sordular. İstedğin soruya cevap vermeyebilirsin de demediler. ‘Lezbiyen olduğunu nasıl anladın? Ne zaman, kocanla nerede seks yapıyordunuz?’ diye sordular.”

Lezbiyen mültecinin aktarımı

“RSD’deki (BMMYK mülteci statü belirleme görüşmesi) adam çok kötü davrandı. 30-35 yaşında bir adamdı. Bu kişi size sorgular gibi davranıyordu. Ben de çok strese girdim. Çok anlamsız alakasız sorular soruyordu.”

Biseksüel erkek mültecinin aktarımı

Bazı görüşmecilerde RSD görüşmesi öncesi yoğun stres ve endişenin hakim olduğu gözlemlenmiş, bazı görüşmeciler RSD görüşmesinde ne gibi sorularla karşılaşacaklarını bilmedikleri için RSD tarihinden günler öncesinde ciddi psikolojik sıkıntılar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bazı görüşmeciler LGBTİ stereotiplere uymadıklarını düşündükleri ya da kendilerine herhangi bir cinsel yönelim cinsiyet kimliği atfında bulunmadıkları için RSD görüşmesi sonucunda ret almaktan korktuklarını belirtmişlerdir.

BMMYK kılavuz ilkelerinde “davranış ve aktivitelerin, kişinin yönelimi ya da kimliği ile karmaşık şekillerde ilişkili olabileceği” vurgulanmakta ve “cinsel yönelimin “kilit bir yönü” ile ilişkili ve ilişkisiz dışavurum şekilleri arasındaki ayrımın, zulüm korkusunun haklı nedenlere dayanıp dayanmadığı değerlendirilmesi çerçevesinde ilgili bir unsur olmadığı” ifade edilmektedir. Kişinin cinsiyet ifadesinin, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ile içinde bulunabileceği girift ilişki göz önünde bulundurulduğunda, RSD görüşme ve değerlendirme aşamasında bu ilkelere başvurma önemi daha açık şekilde ortaya çıkmaktadır.

“Ben gey değilim, ben İran’da gey olduğumu düşünüyordum ama ben erkekle seks yapmak istemiyorum. Bence ben çok makyaj ve kadın giyimi seviyorum ama meme falan istemiyorum, trans değilim ben. Arkadaşım ‘böyle olduğunu söyleme BM’de yoksa 3. ülkeye giderken sorun olabilir’ dedi. Psikolojim kadın. Hislerim kadın gibi. Kadın gibi çok hassasım. Ama vücudum erkek gibi. Queer’im ben, trans değilim. Mesela sen kadınsın, o erkek. Ben kimim? Kim olduğumu bilmek istiyorum. Ben normal miyim? BM’ye kendimi gösterdiğimde umarım kabul ederler.”

Belirtilmemiş

25 görüşmeci BMMYK’ya ulaşmada sıkıntı yaşadıklarını, telefon ve mail üzerinden ulaşmaya çalışsalar da cevap alamadıklarını ve korumaya ilişkin ya da dosyalarına dair bir sorun söz konusu olduğunda bilgi alamadıklarını belirtmişlerdir.

BMMYK'ya ulaşmada Sıkıntı Yaşadığını Belirtenler	
CYCKİD	
Belirtilmemiş	1
Gey	21
Trans Kadın	2
Biseksüel Erkek	1
Lezbiyen	1
Genel Toplam	25

138 görüşmeciye BMMYK tarafından yapılan mülteci statüsü değerlendirme görüşmesi sonucunda mülteci statüsü tanınmıştır.

Mülteci Statüsü Almış Kişiler	
CYCKİD	
Belirtilmemiş	15
Biseksüel	1
Biseksüel Erkek	1
Gey	81
Lezbiyen	13
Trans Erkek	7
Trans Kadın	20
Genel Toplam	138

64 görüşmeci, yüz yüze ya da telefon yoluyla ülke görüşmelerinin yapıldığını bildirmişlerdir. Görüşmeler sırasında statü almış ancak ülke görüşmesi için aranmamış olan LGBTİ mülteciler yerleştirme için uygun olmamaktan ya da dosyaları ile ilgili olarak bir sorun olmasından endişe ettiklerini belirtmişlerdir.

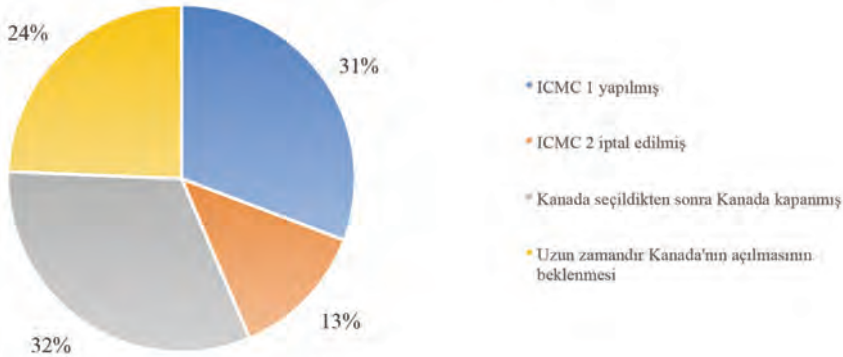
Ülke Görüşmesi Yapılmış Olan							
CYCKİD	Şehir						Genel Toplam
	Denizli	Yalova	Eskişehir	İstanbul	Kayseri	Diğer*	
Belirtilmemiş	2	2	2		1	1	8
Biseksüel	1						1
Gey	16	6	9	3		2	36
Lezbiyen	3	1	2		1	1	8
Trans Erkek	1		1		1		3
Trans Kadın	4		2			2	8
Genel Toplam	27	8	16	3	3	6	64

*Diğer: Ankara, Antalya, İzmir, Kırıkkale, Ordu

Ulaşılan 138 kişiden 60'ı Kanada ve ABD'de yerleştirme süreci ile ilgili gerçekleşen gelişmelerden dolayı yerleştirme sürecinin yarıda kaldığını ifade etmiştir. Söz konusu 60 kişinin %32'si ülke görüşmesinde Kanada seçildikten bir süre sonra Kanada'nın yerleştirme için Türkiye'den LGBTİ mültecilerin dosyalarını alımını durdurduğunu; %31'i ICMC ilk görüşmesinin gerçekleştiğini; %24'ü uzun zamandır Kanada'nın yeniden açılmasını beklediğini; %13'ü ise ICMC ikinci görüşmesi için tarih verildiğini ancak ABD başkanlık seçimlerinden sonra gerçekleşen gelişmelerden dolayı bu görüşmenin iptal edildiğini belirtmiştir.

Yerleştirme Sürecinin Yarıda Kaldığını Belirtenler	
CYCKİD	
Belirtilmemiş	6
Biseksüel Erkek	1
Lezbiyen	3
Gey	36
Trans Erkek	7
Trans Kadın	7
Genel Toplam	60

Yerleştirme Sürecinin Yarıda Kaldığını Belirtenler

Özellikle ciddi sağlık sorunları olan görüşmeciler Kanada'nın mültecilere yönelik sağlık hizmetlerinin daha gelişmiş olduğunu bildiklerinden, Kanada yerleştirme için yeniden LGBTİ dosya almaya başlayana kadar beklemeyi tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

“Ülke görüşmesi için beni aradılar. ‘Tüm ülkeler kapalı’ dediler. ‘Eğer ABD açarsa verelim mi’ dediler. Hayır dedim, benim hastalığım var. Kanada nasıl fotoğraflar yayınlıyor: ‘love is love’ diyorlar ama hiçbir şey yapılamıyor.”

Lezbiyen mültecinin aktarımı

Bazı görüşmeciler ise BMMYK tarafından dosyalarının ABD'ye sunulma teklifini kabul ettiklerini ancak bu kez de ABD'nin yerleştirme ile ilgili değişen politikasından ötürü sürecin tıkanıp tıkanmadığını ifade etmişlerdir. Uzun süre beklemek zorunda kalan görüşmeciler ne Türkiye'de haklarını elde edebildiklerini ne de başka bir ülkeye gidebildiklerini vurgulamış, “LGBTİ oldukları için devlet onları kabul etse dahi Türkiye halkının kendilerini hiçbir zaman kabul etmeyeceğini” düşündüklerini belirtmişlerdir. Bu nedenle görüşmecilerin neredeyse tamamının üçüncü bir ülkeye gitmekten başka çarelerinin olmadığı inancında olduğu görülmüştür.

“Ben geldiğimde 2 sene içinde gidersen diyorlardı şimdi durum böyle, bu da bizi strese sokuyor. Ben kendi hayatım için amaç koymuştum şimdi o kadar hasta ve yorgunum ki. Bu şeyler çok yordu bizi.”

Lezbiyen mültecinin aktarımı

“Ben baştan Kanada istediğimi söyledim. ABD'yi önerdiler. 2 defa ABD'yi önerdiler. Telefon görüşmesi yaptılar. O sırada ABD'yi artık istediğimi söyledim ama bu sefer de ABD kapandı, bir şey olmadı sonuçsuz kaldı. Ben yaşam mücadelesinden yoruldum artık, intiharı düşünmeye başladım.”

Gey mültecinin aktarımı

“O ülkelere söyleyin: sadece 300 kişi için bile yer yok mu? Koca ülkelerde yer yok mu”

Gey mültecinin aktarımı

Gerek görüşmeler sırasında gerekse mail ve telefon yoluyla Kaos GL'ye ulaşan 80 LGBTİ mülteci, RSD tarihlerinin çok ileri bir tarihe atandığını belirtmiş ve bu tarihin mümkün olan en yakın tarihe alınmasının kendileri açısından çok önemli olduğunu vurgulamışlardır. Bu kapsamda gerek ileri RSD tarihlerine ilişkin olarak gerekse farklı koruma temelli sorunlara ve ihtiyaçlara dair BMMYK Koruma Bölümü'ne dosya bazı yönlendirmeler yapılmıştır.

RSD Tarihinin İleri Olduğunu Belirtenler							
CYCKİD	Şehir						Genel Toplam
	Denizli	Yalova	Eskişehir	İstanbul	Kayseri	Diğer*	
Belirtilmemiş	2	3	2				7
Biseksüel Erkek						1	1
Gey	12	6	20	2	1	9	50
Lezbiyen	6	1	5			2	14
Trans Erkek	1		2				3
Trans Kadın	1	1	3				5
Genel Toplam	22	11	32	2	1	12	80

*Diğer: Balıkesir, Bolu, Burdur, Iğdır, Isparta, Sakarya, Zonguldak

BMMYK Koruma Bölümü yönlendirilen kişinin dosyasını gerekli hassasiyet değerlendirme kriterleri çerçevesinde BMMYK'nin diğer ilgili birimleri ile paylaşmıştır. Bu yönlendirmeler sonucunda kişinin dosyası özelinde gerekli durumlarda ileri RSD tarihi daha yakın bir tarihe alınabilmiş ve kişi maddi ve psikolojik destek mekanizmalarına yönlendirilmiştir.

B. Geçici Koruma

Yürütülen proje kapsamında geçici koruma altında olan toplam 28 LGBTİ mülteciye ulaşılmıştır. Uluslararası koruma ile karşılaştırıldığında 3,412,368²⁰ kayıtlı Suriyeli mülteci arasından ulaşılan LGBTİ mülteci sayısının bu denli düşük olması dikkat çekicidir.

Ulaşılan 28 LGBTİ mülteci 19'u ile İstanbul'da yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir, 9 kişi ise mail ve telefon üzerinden Kaos GL'ye ulaşmıştır. Yüz yüze görüşmeler öncesinde İKGV İstanbul ofisi ve SPOD gerçekleştirilecek görüşmelerin bilgisini iletişim halinde buldukları LGBTİ mülteciler arasında paylaşmıştır. Ancak ulaşılan sayının düşüklüğünün sebebi olarak halihazırda İstanbul'da destek sağlayan STÖ sayısının yüksekliğinin yanı sıra Kaos GL'nin Suriyeli LGBTİ ağları içerisinde henüz yeterli görünürlüğe ulaşmamış olması sıralanabilir.

Ulaşılan görüşmeciler ile ilgili bir diğer önemli husus görüşmeciler arasında lezbiyen, biseksüel kadın, trans erkek, biseksüel erkek beyanında bulunan görüşmecinin olmaması ve ulaşılan trans kadın sayısının 1 ile sınırlı kalmasıdır. Bu duruma

20 Syria Regional Refugee Response, Inter-Agency Information Sharing Portal. (Erişim: 9 Temmuz 2018) <http://data.unhcr.org/syrianrefugees/country.php?id=224>

ilişkin olarak görüşmeciler Suriyeli LGBTİ ağları içerisinde lezbiyen, biseksüel ve trans kadın görünmezliğinin söz konusu olduğuna dair aktarımlarda bulunmuşlardır. Bu noktada Kaos GL Mülteci Programı Türkiye’de faaliyet gösteren Suriyeli kadın mülteci örgütleri ile bir araya gelerek lezbiyen, biseksüel ve trans kadın görünmezliğini tartışmaya açmayı hedeflemektedir. Suriyeli lezbiyen, biseksüel ve trans kadınların görünürlüğü gerek kadın gerekse LGBTİ dayanışma ağlarından etkin bir şekilde faydalanabilmelerine olanak sağlayacaktır.

Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

Suriyeli görüşmeciler açısından CYCKİD temelli şiddetin yanı sıra Suriye’deki savaş ve savaş koşullarında hedef ayırt etmeyen şiddet Türkiye’ye gelişlerde önemli rol oynamaktadır. Savaş koşullarında radikal grupların özellikle LGBTİ'lere yönelik CYCKİD temelli uyguladıkları şiddetteki belirgin artış görüşmeciler tarafından dile getirilmiştir. Görüşmecilerin 12’si ülkedeki savaş koşulları nedeniyle Türkiye’ye sığındığını belirtirken, 5’i ise CYCK nedeniyle Suriye’de tehdit, şiddet ve baskıya maruz kaldığını ifade etmiştir, 11’i ise herhangi bir neden belirtmemiştir. CYCKİD nedeniyle maruz kalınan şiddet, aile ve sivillerin tehdit etmesi, baskı uygulaması ve zapturapt altına alması ve devlet görevlilerinin işkence, tehdit ve tecavüz etmesi şeklinde farklı odaklarca farklı şekillerde uygulanmaktadır.

Ülkeden Geliş Nedeni				
CYCKİD				
	Belirtilmemiş	Gey	Genel Toplam	İçeren Başlıklar
Savaş Koşulları Sebebiyle	4	8	12	
Tehdit / Şiddet / Tecavüz ve Baskı Nedeni İle	1	4	5	* Aile ve akrabaların çok muhafazakâr olması, ailenin tehdit etmesi/şiddet uygulaması * Sivillerin tehdit etmesi * Devlet görevlileri tarafından işkence/tehdit/tecavüze maruz bırakılma

Geçici Koruma Yönetmeliği’nce geçici koruma altındaki Suriyelilerin bireysel uluslararası korumaya başvuruları engellenmiştir. • Ancak, LGBTİ mülteciler için olduğu gibi, savunmasız gruba mensup olan Suriyelilerin dosyaları da, GİGM, BM-MYK’nin partner kuruluşları ve danışma hattı aracılığıyla BMMYK’ya sunulabilir ve BMMYK’da dosyaları açılabilir. Başvuru yapılabileceğinin bilgisinin yerel STÖ’lerin ya da arkadaş ağlarının bilgilendirmesi üzerine LGBTİ mültecilere ulaştığı görülmüştür. 8 görüşmeci yerel STÖ’ler aracılığıyla sığınma sisteminden haberdar olduğunu belirtirken, 4’ü arkadaş ağları aracılığıyla bu bilgiye ulaştığını ifade etmiştir.

“İlk geldiğimde hiçbir şey bilmiyordum, hatta bildiğim kurumlar yoktu. 5 aydan sonra bir arkadaşım var, insan hakları kuruluşunda çalışıyordu. O zaten arkadaşım LGBTİ’ydi. Kuruluş var dedi bana insani, ASAM, oraya gidersen senin özel dosyanı açılabilir dedi.”

Türkiye’deki sığınma sistemini biliyor muydunuz?	
Yerel STÖ’ler aracılığı ile Haberdar Olma	8
Arkadaşları Aracılığı ile Haberdar Olma	4
Genel Toplam	12

YUKK 91. Maddesi ile çıkarılan ve 2014 yılında yürürlüğe giren Geçici Koruma Yönetmeliği’nce 28/11/2011 tarihinden itibaren Türkiye sınırlarına giren Suriyeliler geçici koruma altına alınmıştır. Geçici koruma kaydından Göç İdaresi Genel Müdürlüğü sorumludur.

İstanbul’da yaşayan görüşmecilerden 6’sı İl Göç Müdürlüğü kaydının gerçekleştirilmesi ile ilgili sorunlar yaşadıklarını ifade etmiştir. Görüşmeciler İl Göç Müdürlüğü’ndeki yoğunluktan dolayı kayıt alınmadığını, uzun süre kayıt için sırada bekleseler ve çeşitli STÖ’lerden görevli kişiler ile müracaat etseler dahi kayıt olmadıklarını ve uzun süre kimliksiz yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bazı görüşmeciler ise yaşadıkları İstanbul’da trans sığınma evinin adresinin kayıt sırasında kabul edilmediğini dile getirmiştir.

Kayıt İle İlgili Yaşanan Sorunlar				
CYCKİD				
	Belirtilmemiş	Gey	Genel Toplam	İçeren Başlıklar
	3	3	6	* Uzun süre kimliksiz yaşama * Ev adresi olmadığı için İGİM’in kayıt almaması ve trans sığınma evi adresini kabul etmemesi * Kayıt sisteminde sorun olması/yoğunluktan dolayı uzun süre kayıt alınmaması

Belirtilen sebeplerle İl Göç Müdürlüğü’ne kayıt olamamak özellikle düzenli ilaç kullanımı ve tedavi gerektiren sağlık sorunları olan görüşmeciler açısından ciddi sağlık risklerini beraberinde getirmektedir. 8 görüşmeci kimliğin olmamasından kaynaklı tedaviye erişemediklerini paylaşmış, bazı görüşmeciler ise göz ve diş ile ilgili rahatsızlıklar yaşasa da tedavi olamadıklarını belirtmişlerdir.

Suriyelilerin Türkiye’de kaldıkları süre boyunca yararlanabilecekleri hak ve hizmetler, Geçici Koruma Yönetmeliğinin 26. Maddesinde ““Bu Yönetmelik kapsamında ilgili bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilen hizmetler Genel Müdürlük koordinasyonunda yürütülür” şeklinde yer almaktadır: Aynı Yönetmeliğin 27. Maddesinde, “Sağlık Hizmetleri” başlığı altında, Suriyelilerin sağlık hakkına erişimine ilişkin olarak şu hususlara yer verilmiştir: Suriyelilere sunulan sağlık hizmetlerinin bedeli, Sağlık Bütçe Kanunu’ndaki maliyeti aşmayacak şekilde [Genel Sağlık Sigortası yararlanıcıları için Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından belirlenen ve Sağlık Bakanlığının kontrolü altında bulunan SUT] GİGM tarafından ödenir.

“Karakola gittim dediler ki senin hastalığının kanıtlanması lazım, tahlillerin ve raporların verilmesi lazım. Benim zaten hastalığım var. Yanımda götürdüm ve gösterdim onları. İkinci kez arkadaşımın kızı avukat yanımda geldi hallederim korkma dedi. Karakolda avukatla gittikten sonra karakolundakiler sana kimlik çıkarılır ama kira kontratı göstermen lazım dediler. Kontratım yok çünkü düzgün bir dairede oturmuyorum. Sığınma evinde kalıyorum ben. Sığınma merkezi müdürüyle birlikte gittim yine kabul etmediler. Tahlil raporlarımı gösteriyorum bana yine kimlik çıkarmıyorlar.”

Suriye’deki savaşın yarattığı ruhsal tahribatın yanı sıra Türkiye’deki ağır yaşam koşullarına eklenen CYCK temelli ayrımcılık ve şiddet psikolojik desteğe duyulan ihtiyacı da ciddi oranda arttırmaktadır. 6 görüşmeci kendi dillerinde erişebilir psikolojik desteğe ihtiyaç duyduklarını ifade etmiştir.

“Ben aradayım kimsenin ilgilenmediği aradayım. Kendimi öldürecek noktaya geldim. Depresyondaım gerçekten, psikoloğa gerçekten ihtiyacım var.”

Sağlık Hakkı				
CYCKİD				
	Belirtilmemiş	Gey	Genel Toplam	İçeren Başlıklar
Sağlık Hizmetlerine erişemediğini belirtenler	1	7	8	* Kimlik olmamasından kaynaklı tedaviye erişememe * SGK’nın diş ve göz masraflarını karşılamaması (Bu sorunlar genel sağlık sigortasının kapsamıyla ilgilidir. Vatandaşlar da aynı sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır.)
Psikolojik Destek İhtiyacında Olduğunu Belirtenler		6	6	

5 görüşmeci SGDD İstanbul ofisinden özellikle sağlık hizmetlerine erişim konusunda destek aldıklarını ifade etmiştir. Bu destek SGDD’nin yönlendirdiği özel hastanede tedavi görmeyi, hastaneye giderken tercüman desteği almayı ve maddi destek programından faydalanmayı içermektedir.

“Biz ASAM’dan tercüman alıyoruz, o yüzden ASAM’dan almaya çalışıyoruz randevuları. ASAM’a gittim çünkü bir arkadaşım ASAM’ı tavsiye etti. ASAM bazen özel hastanelere alıyor. Daha fazla ilgi var, daha kısa sürede ilaç veriliyor.”

7 görüşmeci ise İKGV İstanbul ofisinden destek aldığını ifade etmiştir. Görüşmeciler İKGV’den psikolojik destek aldıklarını ve İKGV’nin genel olarak dosyalarla ilgili sorunlarla ilgilendiğini belirtmiştir.

“O kurum yardım etti Esenler’de, İKGV. İyi muamele ettiler, yardım ettiler kimlik çıkarmak için. Avukat ayarladılar, avukatla göç idaresine gittik”

Barınma hakkına erişim konusunda 8 görüşmeci sorun yaşadığını vurgulamıştır. Ev sahibinin depozitoyu geri vermemesi ve özel hayata müdahale etmesinin yanı sıra yaşanan muhitin muhafazakâr olması ve güvenli olmaması barınma ile ilgili öne çıkan sorunlardır. Ayrıca CYCK nedeniyle komşu ve ev arkadaşlarının yaşattığı sorunlardan kaynaklı bazı görüşmeciler ev değiştirmek zorunda kaldıklarını paylaşmıştır. Bazı mülteciler ise maddi imkansızlıktan ötürü kaldıkları pansiyon koşullarının çok kötü olduğunu ancak belirtilen sebepten ötürü ayırlamadıklarını ifade etmiştir.

Maddi imkansızlıklar nedeniyle barınma konusunda sorun yaşadığını belirten mültecilerden 13’ü bu nedenle sığınma evinde veya işyerinde kaldıklarını beyan etmiştir.

“Bizim shelter’ımız(sığınma evi) zaten kötü bir caddede. Sokaktakiler her zaman beni takip ediyorlar numaramı öğrenmek istiyorlar kötü laf ediyorlar. Bunlar sıkıntılarımız.”

“Birkaç ev kiraladığımda depozito geri vermedi defalarca. Anahtar da var onda (ev sahibi) bir bakıyorum eve benden önce gelmiş.”

Barınma Hakkı				
CYCKİD				
	Belirtilmemiş	Gey	Genel Toplam	İçeren Başlıklar
Barınma Sürecindeki Sorunlar	2	6	8	<ul style="list-style-type: none"> * Ev sahibi ile ilişkinin kötü olması ve ev sahibinin özel hayata müdahale etmesi * Ev sahibinin depozitoyu geri vermemesi * Yaşanılan muhitin güvenli olmaması ve muhafazakar olması * CYCK nedeniyle komşuların kötü davranması * Ayrımcılık nedeniyle dolayı sık ev değiştirilmesi * Pansiyon koşullarının çok kötü olması
Barınma sorununa bulunan çözümler	5	8	13	<ul style="list-style-type: none"> * Maddi imkansızlıktan ötürü sığınma evinde kalınması * Maddi imkansızlıktan ötürü iş yerinde kalınması

Çalışma hakkına ilişkin olarak toplamda 8 mülteci sorun yaşadığını aktarmıştır. 4 görüşmeci Türkçe bilmemekten, mensup olunan din ve etnik kimlikten dolayı iş bulamadıklarını ifade etmiş ve kendi meslekleri ile ilgili iş bulamadıklarını vurgulamıştır. 4 mülteci ise Ermeni/Suriyeli olduğu için ve mensup olunan din nedeniyle işverenin ayrımcı tutum ve söylemde bulunduğunu; çalışma arkadaşlarının homofobik olduğunu ve çalışmasına rağmen işverenin maaşı vermediğini belirtmiştir. Özellikle yüksek öğrenim görmüş ve belli meslek grubundan görüşmecilerin yerleştirme için kabul almış olmasına rağmen ülkeden “çıkış” izni alamaması, buna rağmen Türkiye’de kendi mesleklerinde iş bulamaması söz konusu görüşmeciler açısından ciddi baskı yaratmaktadır.

“TR için iyi bir meslek grubunda olduğu için çıkış vermiyor. Ama bu bana kötü oldu. Başka bir ülkeye gidemem, iş de vermiyorlar. Ben mühendisim hiçbir yerde iş bulamıyorum.”

Çalışma Hakkı				
CYCKİD				
	Belirtilmemiş	Gey	Genel Toplam	İçeren Başlıklar
İş Bulma Sürecindeki Sorunlar		4	4	* Dil bilmemekten kaynaklı iş bulunamaması * Mensup olunan din ve etnik kimlik nedeniyle iş bulunamaması * Kendi mesleği ile ilgili iş bulunamaması
Çalışma Sürecindeki Sorunlar	1	3	4	* İşverenin yabancı düşmanı tavrının olması * Çalışma arkadaşlarının homofobik olması * Çalışmasına rağmen maaşın verilmemesi

Sosyal hayata ilişkin olarak 13 görüşmeci LGBTİ ve Suriyeli kimliği nedeniyle sosyal hayatta sorun yaşadığını ve çoğu zaman kimliklerini gizlemek zorunda kaldıklarını ifade etmiştir. Bazı görüşmeciler Suriyeli LGBTİ kimliğine yanı sıra mensup olunan din ve etnik aidiyet nedeniyle de ayrımcılığa maruz kaldığını ve isim değiştirdiğini belirtmiştir. Herhangi bir sözlü, fiziksel ve cinsel saldırıya uğramamak adına cinsiyet ifadesinin baskılanması ve değiştirilmesine ek olarak kimliklerinin rızaları dışında öğrenilmesi korkusundan dolayı LGBTİ grupları ile ilişki kurulmaması görüşmecilerin CYCK temelli şiddete uğrama korkusuyla başvurdukları mekanizmalardır. Savaşta kaçan aile üyeleri ile aynı şehirde yaşamak görüşmeciler açısından kimliklerinin rızaları dışında öğrenilmesi korkusunu perçinlemekte ve sivillerden gelebilecek saldırı ihtimali kendilerini güvende hissetmelerini engellemektedir.

“Ben anlamıyorum Türkçe ama arkadaşlarım Türkçe anlıyorlar, caddede sokakta kötü kelime söylüyorlar. Suriye’den dolayı değil cinsiyet kimliğinden dolayı. Bir de benim tarzım böyle bir şey yapamıyorum, hürriyetim bu benim. Ama ben ne kadar normal elbise giysem, fark etmesinler diye yine de diyorlar. Hatta bakkaldan alışveriş yapıyoruz, bakkalda “neden onlara satıyorsun” diyor.

Görüşmecilerden 12’si CYCK nedeniyle Türkiye’de siviller tarafından şiddete, tehdide ve kötü muameleye maruz bırakıldığını ifade etmiştir. Söz konusu şiddet, tehdit ve kötü muamele aynı şehirde yaşayan aile üyeleri, aynı menşei ülkeden gelen diğer mülteciler ve kimliği belirsiz kişiler tarafından uygulanabilmektedir. Bazı mülteciler Suriye’deki radikal grupların Türkiye’deki uzantıları tarafından kaçırıldığını ve tehdit aldıklarını belirtmiştir.

“Dışardakiler çok kötü. Bazen sokaktakiler dolayısıyla dışarı çıkamam. Bir sefer kaçırdılar beni. Bir sefer bıçakla saldırdılar. Şikâyet ettim polise, Birisini yakaladı ama ikisi kaçtı. Bıçaklıyı yakalayamadılar. Sadece biri yakalandı. Yakaladıkları kişi hapiste, 15 sene kalacak. Onlar İŞİD zaten.”

Sosyal Hayat					
CYCKİD					
	Belirtilmemiş	Gey	Trans Kadın	Genel Toplam	İçeren Başlıklar
Güvenlik Endişesi	5	7	1	13	<ul style="list-style-type: none"> * Mensup olunan dinden dolayı ayrımcılığa uğrama korkusu ile ismin değiştirilmesi * Kimliklerinin rızaları dışında öğrenilmesi endişesi ile hiçbir LGBTİ grubu ile ilişki kurulmaması * Cinsiyet ifadesi ve görünümünden dolayı şiddete uğramaktan endişe edilmesi * Saldırıya, sözlü tacize uğrama korkusu ile cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğinin gizlenmesi
Şiddet / Tehdit / Kötü Muamele	4	7	1	12	<ul style="list-style-type: none"> * Ailenin evden kovması/aile üyelerinden tehdit alma * Yaşadığı yerdeki bölgedeki kişilerce saldırıya uğrama/kaçırılma/zorla tutulma * Tanımadığı kişilerce takip edilmesi * Menşei ülkeden tehdit alma * Cinsiyet ifadesi ve görünümünden dolayı yerel halkın sözlü şiddette bulunması/ küfretmesi

BMMYK'da dosyası olan 12 görüşmeci başvuru ve yerleştirme süreci ile ilgili olumsuzluklar yaşandığını belirtmiştir. Başvurucular, BMMYK'nın uygulama ortakları ve yardım hattı aracılığıyla kendi adlarına dosya açmak için BMMYK'ya başvurduklarında, taleplerinin BMMYK'ya iletilmesinin geciktiğini ve başvurularının değerlendirmeye alınmasından sonra dosyalarında ilerleme kaydedilmediğini belirtmiştir. Bazı görüşmeciler ise yerleştirme süreci ile ilgili yanlış yönlendirme yapıldığını belirtmiştir. Bu düşünce, RST aşamasında ülkelerin seçenekleri ile ilgili olabilmektedir, kişileri ülke hakkında bilgilendirdikten ve kişiler bir ülke seçtikten sonra, bu ülkenin aile birleşimi ile ilgili olanlar dışında herhangi bir dosyayı kabul etmediği öğrenilebilmektedir.

Görüşmecilerin LGBTİ mültecilerin Türkiye'de daha öncesinde maruz kaldığı şiddeti takiben yerleştirme sürecinin LGBTİ mülteciler açısından hızlandırıldığını düşündükleri görülmüştür.

"LGBTİ'ler öldürüldükten sonra çok arkadaşlarım gittiler. Bazıları kayıt olduktan 7 ay sonra gittiler. Suriyeliler özellikle onların dosyalarını daha çabuk takip ediyorlar. Belçika, Almanya, Kanada, Hollanda."

IV. SONUÇ

Toplumsal cinsiyet temelli şiddet Türkiye’de yaşayan özellikle kadın ve LGBTİ’ler üzerinde artmış bulunmaktadır. Toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılık ve şiddet, şehirden şehre farklılık göstermekle birlikte, her şehirde hissedilmektedir. Bu durum LGBTİ mülteciler için daha zor bir hal almaktadır. Yetkililerin LGBTİ mültecilerin korunmasına ilişkin olarak gerekli önlemleri almaması ve bu konuda gönülsüz davranması sonucunda mültecilerin maruz kaldığı ayrımcılık ve şiddet katlanarak devam etmektedir.

LGBTİ mültecilerin tamamı yaşadıkları baskı ve korku dolu hayattan kaçıp Türkiye’de kendi kimliklerini yaşayabilecekleri bir alan yaratmaya çalışırken Türkiye’de yaşadıkları zorluklar çoğunu daha da karamsar bir hale dönüştürmektedir.

Türkiye’de bulunan mültecilerin maruz bırakıldıkları ayrımcılık ve şiddet ile etkin bir şekilde mücadele edilmelidir.

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nda CYCKİD’ye dair korumayı da içerecek şekilde düzenlemeler yapılmalı, Kurumun tarafsızlığına ilişkin Sivil Toplumun tavsiyeleri gözetilecek şekilde kanun yeniden düzenlenmelidir. Ayrımcılığın ortaya çıkarılmasına yardımcı olacak istatistiksel çalışmalar yapılmalıdır.

Politikacıların, kamu yetkililerinin ve kanaat önderlerinin homofobik, transfobik, ırkçı nefret söylemleri ile etkin mücadele edilmelidir.

Nefret Suçları ile ilgili düzenleme yaşam hakkı, beden bütünlüğü, eğitim, barınma gibi temel haklar ile nefret söylemini de kapsayacak şekilde genişletilmeli, CYCKİD ibareleri nefret suçları düzenlemesinde yer almalıdır. LGBTİ’lere yönelik nefret suçlarına karşı gerekli cezai önlemler alınmalı; “ağır tahrik” indirimlerinin nefret suçları sonrası uygulanamayacağına dair düzenleme yasada yapılmalıdır.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü başta olmak üzere tüm ilgili kamu kurumlarının LGBTİ mültecilerin farklı sorunlarına dair hassasiyet ve politika geliştirmelidir.

Soruşturma ve kovuşturma evresinde kolluk kuvvetlerinin ve adli birimlerin ayrımcı ve/veya önyargılı tutumlarını bertaraf edecek önlemler alınmalıdır.

Çalışma izni alınmasının önündeki engeller kaldırılmalı istihdam ve sağlık kamu

ve özel kurum ve kuruluşları ile hizmetlere erişim alanlarında LGBTİ mültecilerin hak ihlallerini bertaraf edecek toplumsal ve kurumsal eğitim programları devletin pozitif yükümlülüğü olarak uygulanmalı ve takip edilmelidir.

LGBTİ mültecilerin sosyal yardım ve sosyal hizmetlerden etkin bir şekilde yararlanması için gerekli düzenlemeler yapılmalı, bu alandaki ayrımcılığı önlemek için her türlü önlem alınmalıdır. Sosyal yardımların hangi kriterlere göre yapıldığı netlik kazanmalı, LGBTİ mültecilere yönelik değişken ve ayrımcı uygulamaların önüne geçilmelidir.

SGK sistemine ilişkin yaşanan sorunlar en aza indirilmelidir ve LGBTİ mültecilerin tedaviye erişebilmesi sağlanmalıdır.

Psikolojik destek veren kurum ve kuruluşların, psikologların, psikiyatristlerin artırılmasından daha önemli bir şey varsa o da var olan psikolojik desteğin niteliğinin artırılmasıdır. Psikologların ve psikiyatristlerin cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve interseks durum hakkında yeterli bilgilerinin olması gerekmektedir.

LGBTİ mülteciler uydu kentlerde güvenli mekanlar konusunda bilgilendirilmeli, nerede ne şekilde barınabilecekleri hususunda resmi danışmanlık sağlanmalıdır. Kendi barınma masraflarını karşılayamayan LGBTİ mültecilere güvenli bir şekilde kalabilecekleri yerler sağlanmalıdır.

GİGM tarafından CYCKİD temelli sığınma başvurularının değerlendirilmesinde uluslararası hukuktaki gelişmeler takip edilmeli, bu başvuruların nasıl değerlendirileceğine ilişkin Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere uygun gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

Statü belirleme mülakatlarını yapacak olan göç uzmanlarına yönelik uluslararası mülteci hukuku, toplumsal cinsiyet, CYCKİD ilişkin eğitimler düzenlenmeli ve bu eğitimler düzenli aralıklarla LGBTİ örgütleriyle işbirliği halinde yapılandırılarak gerçekleştirilmelidir.

GİGM personeline (tercümanlar ve güvenlik görevlileri dahil) ayrımcılık, toplumsal cinsiyet, CYCKİD konusunda eğitim verilmelidir. Kayıt sırasında LGBTİ mültecilerin hassasiyetlerini ve özel durumlarını ifade edebilecekleri uygun ortam hazırlanmalı, mahremiyetlerine saygı gösterilmelidir.

Kamu görevlileri tarafından gerçekleştirilen hak ihlalleri ile etkin mücadele edilmeli, bu konuda cezasızlığı önüne geçerek gerekli idari ve cezai soruşturma yapılmalıdır.

BMMYK, SGDD ve İKGV personeline ayrımcılık, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği konusunda eğitimler düzenlenmeye devam edilmelidir.

BMMYK ve GİGM bünyesinde çalışan tüm tercümanlara başvuruçuların kendi dilindeki LGBTİ terminolojiye ilişkin gerekli eğitimler verilmelidir.

Tüm bu çalışmalar çerçevesinde LGBTİ örgütleri ile kamu kurumları ve Parlamento arasında diyalog ve işbirliği tesis edilmelidir.

Kaos GL Derneği

PK 12 Tunus PTT Kavaklıdere - Ankara

Telefon: +90 312 230 0358

Faks: +90 312 230 6277

E-posta: bilgi@kaosglderneği.org

www.kaosgl.org